

Միջոցառումների
կայուն
կազմակերպման
համառոտ
ռազմարկ

Բովանդակություն

2	Ինչու ենք խոսում միջոցառումների կայուն կազմակերպման մասին	33	Ինչպես կայուն կազմակերպել մասնակիցների փոխադրումն ու տեղափոխումը
3	Ինչու է ինձ և իմ կազմակերպության համար կարևոր միջոցառումներն անցկացնել՝ կայունության ասպեկտներին համապատասխան	35	Միջոցառման մասնակիցների սնունդն ինչպես է կապված բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական խնդիրների հետ
4	Արդյոք Կայուն զարգացման նպատակները կապված են միջոցառումների կայուն կազմակերպման հետ	39	Ինչպես ընտրել ճաշացանկ և սպասքավորել սեղանը կայուն միջոցառման մասնակիցների համար
6	Ինչպես են կապված միջոցառումների կայուն կազմակերպումը և շրջանաձև տնտեսությունը	50	Ինչպես ընտրել նյութեր և ծառայություններ կայուն միջոցառումներ անցկացնելիս
8	Ինչ է կայուն միջոցառումը	54	Ինչպես կրճատել թղթի օգտագործումը կայուն միջոցառման ընթացքում
9	Արդյոք Կայուն և Էկոլոգիապես բարեկամական միջոցառումները նույնն են	60	Ինչպես կրճատել պլաստիկի օգտագործումը կայուն միջոցառման ընթացքում
10	Ինչ է միջոցառումների կայուն կառավարումը	64	Ինչպես ընտրել հուշանվերներ և պրոմոնյութեր, որպեսզի դրանք համապատասխանեն կայունության ասպեկտներին
12	Կայուն միջոցառումներ կազմակերպելիս ովքեր կարող են լինել շահագրգիռ կողմեր	67	Ինչպես կազմակերպել թափոնների առանձին հավաքում կայուն միջոցառման ժամանակ
14	Ինչու է միջոցառում կազմակերպելիս կարևոր մտածել դրա կայունության մասին	71	Ինչպես ճիշտ ներկայացնել մասնակիցներին և շահագրգիռ կողմերին, որ դուք կազմակերպել եք կայուն միջոցառում
15	Ինչով է տարբերվում միջոցառումների կայուն կազմակերպման մոտեցումը սովորական միջոցառումներից	74	Վերջաբանի փոխարեն
22	Ինչ է կլիմայի փոփոխությունը և ինչպես է այն կապված միջոցառումների կայուն կազմակերպման հետ	75	Լրացուցիչ նյութերի ցանկ, որոնք օգտակար կլինեն կայուն միջոցառում կազմակերպելիս
27	Ինչպես ընտրել միջոցառման անցկացման վայրը, որպեսզի այն համապատասխանի կայունության ասպեկտներին	76	Տեղեկատվության աղբյուրներ
31	Ինչպիսի սոցիալական ասպեկտներ է անհրաժեշտ հաշվի առնել միջոցառում կազմակերպելիս		

Միջոցառումների կայուն կազմակերպման համառոտ նւղեցույց

Ողջ աշխարհում կազմակերպություններն ու ընկերությունները ոչ միայն մտածում են իրենց միջոցառումներն ավելի կայուն դարձնելու մասին, այլև նաև որոշակի ջանքեր են գործադրում այդ ուղղությամբ:

Կայունությունը, շրջանաձև տնտեսության սկզբունքներին հավատարիմ մնալը, կայուն զարգացման նպատակներին աջակցելը ոչ միայն նորաձև միտում է ի վերջո ինդուստրիայի ոլորտում, այլև ժամանակակից պահանջ:

Այս ուղեցույցը հակիրճ ձևով թույլ կտա ձեզ ծանոթանալ միջոցառումների կայուն կազմակերպմանը, ոլորտի հիմնական մոտեցումներին և սկզբունքներին:

Ուղեցույցը պարունակում է կարճ
ցուցումներ և խորհուրդներ,
որոնք կօգնեն կողմնորոշվել և
ցանկացած մասշտաբի միջոցառում
կազմակերպելիս կիրառել
կայունության սկզբունքները

Ինչու ենք խոսում միջոցառումների կայուն կազմակերպման մասին

21 դարում մարդկությունը բախվեց բազմաթիվ բնապահպանական (կլիմայի փոփոխություն, կենսաբազմազանության կրճատում, հողի, ջրի, օդի աղտոտում), սոցիալական (գլոբալ անհավասարություն, ռեսուրսների վերաբաշխում), տնտեսական խնդիրների (գծային տնտեսության տնտեսական ճգնաժամ): Ժամանակն է վերանայել արժեքները. շրջակա միջավայրն այլևս չի ընկալվում որպես բացառապես մարդկության հարստացման միջոց: Ի հայտ է գալիս նոր պարադիգմ, որտեղ շրջակա միջավայրի պահպանությունը, սոցիալական և տնտեսական խնդիրների լուծումը դառնում է առաջնահերթություն:

Նոր մոտեցումը ներդրվում է կյանքի, բիզնեսի և արտադրության բոլոր ոլորտներում: Եվ միջոցառումների կազմակերպման ինդուստրիան էլ անմասն չի մնում: Այսօր ցանկացած կազմակերպիչ հնարավորություն ունի իր միջոցառումները դարձնել ավելի կայուն, սոցիալապես կողմնորոշված, տեղական տնտեսության վրա դրականորեն ազդող և աջակցող:

Ինչու է ինձ և իմ կազմակերպության համար կարևոր միջոցառումներ անցկացնել կայունության ասպեկտներին համապատասխան

Հարափոփոխ աշխարհի պայմաններում ժամանակին համընթաց քայլելու համար կարևոր է հասցնել ելակետային միտումների հետևից: Այսօր Հայաստանը ակտիվորեն իրագործում է Միացյալ Ազգերի Կազմակերպության կողմից մշակված կայուն զարգացման գլոբալ նպատակները, մշակվել է Կայուն սոցիալ-տնտեսական զարգացման ազգային ռազմավարություն՝ մինչև 2030 թվականը: Ի հայտ են գալիս կանաչ տնտեսության, շրջանաձև տնտեսության վերաբերյալ նոր նախագծեր, իսկ ձեռնարկություններում կիրառվում են ռացիոնալ արտադրության մոտեցումներ, որոնք թույլ են տալիս խելամուտքն օգտագործել բնական ռեսուրսներն ու կրճատել թափոնների առաջացումը: Բնակչության և արտադրողների համար ստեղծվում են պայմաններ և օրենսդրական հիմք՝ մեկանգամյա օգտագործման պլաստիկի գործածության կրճատման, կենցաղային թափոնների երկրորդային տեսակավորման համար:

Այսօր շատ կազմակերպություններ և անհատներ գործնականում ունեն իրենց միջոցառումների կազմակերպման միջոցով Կայուն զարգացման նպատակներն իրացնելու, կանաչ և շրջանաձև տնտեսությանն անցնելու հնարավորություն:

Արդյոք Կայուն զարգացման նպատակները կապված են միջոցառումների կայուն կազմակերպման հետ

Կայուն զարգացման ոլորտի նպատակները գործելու յուրաքանչյուր կոչ են բոլոր երկրներից (աղքատ, հարուստ և միջին զարգացման), և ուղղված են մեր մոլորակի բարեկեցության և պաշտպանության բարելավմանը: Պետություններն ընդունում են, որ աղքատության վերացմանն ուղղված միջոցները պետք է ձեռնարկվեն տնտեսական աճի մեծացման և կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության և աշխատանքի տեղավորման ոլորտներում մի շարք հարցերի լուծմանն ուղղված ջանքերին զուգահեռ, ինչպես նաև կլիմայի փոփոխությունը գսպելու և շրջակա միջավայրի պաշտպանության շրջահայացությամբ:

Միջոցառումների կայուն զարգացումն ուղղված է Կայուն զարգացման նպատակների իրագործմանը: Կայուն կերպով կազմակերպելով միջոցառումը՝ դուք նպաստում եք Հայաստանում Կայուն զարգացման նպատակների իրագործումը:

Մինչև 2030 թվականը կայուն զարգացման ոլորտի օրակարգն իր մեջ ներառում է կայուն զարգացման 17 նպատակից և 169 խնդրից բաղկացած ցանկ, որոնք ուղղված են աղքատության վերացմանը, անհավասարության և անարդարության դեմ պայքարին, կլիմայի փոփոխության, էկոհամակարգերի աղտոտման և այլ խնդիրների լուծմանը:

Հայաստանում կայուն զարգացման նպատակների մասին մանրամասն կարելի է իմանալ <http://sdgs.by>

Նկ. 1

ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏԻ

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Ինչպես են կապված միջոցառումների կայուն կազմակերպումն ու շրջանաձև տնտեսությունը

Շրջանաձև տնտեսությունը, կամ փակ ցիկլերի (պարբերաշրջանների) տնտեսությունը, կառուցվում է «օրորոցից մինչև օրորոց» մոտեցման վրա (արդյունահանիր – արտադրիր – կրկին օգտագործիր): Տվյալ մոտեցումը ենթադրում է, որ ցանկացած տեսակի օգտահանված ռեսուրսները արտադրական ցիկլում պետք է պահպանվեն հնարավորինս երկար, առանց թափոնների առաջացման: Դա ձեռք է բերվում ապրանքների և ծառայությունների մտածված դիզայնի, արդեն արտադրվածի պահպանման և օգտագործման, բնական համակարգերի վերականգնման ճանապարհով:

Շրջանաձև տնտեսությանը հակազդում է գծային տնտեսությունը: Գծային տնտեսությունն աշխատում է «օրորոցից գերեզման» սկզբունքով (արդյունահանիր - արտադրիր - դեն նետիր), իսկ սա նշանակում է, որ շրջակա միջավայրից օգտահանվում են արժեքավոր ռեսուրսներ, դրանք անցնում են արտադրական ցիկլ, վերջնական սպառողին են հասնում ապրանքների տեսքով, իսկ օգտագործումից անմիջապես հետո ուղարկվում են աղբանոց: Հենց այդպես է կառուցված ժամանակակից աշխարհը, ինչը հանգեցնում է մեծաքանակ բնապահպանական խնդիրների, վատթարացնում մարդկանց կյանքի որակը և վտանգում է ապագա սերունդների բարեկեցությունը:

Նկ. 2

Միջոցառումների կայուն կազմակերպման ժամանակ շատ կարևոր է հաշվի առնել շրջանաձև տնտեսության սկզբունքները՝ հատկապես ապրանքների դիզայնի, ապրանքների բազմակի օգտագործման և թափոնների առաջացման կանխարգելման մասով

ԳԾԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Բնական
պաշարներ

արդյունահանիր

արտադրիր

նետիր

- ✗ Տեխնիկական և բնական
սյուլթերը խառնվում են
- ✗ Օգտագործվում է
էներգիա չվերականգնվող
աղբյուրներից

ՇՐՋԱՆԱԶԵՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ Էներգիա վերականգնվող
աղբյուրներից

Բնական
ռեսուրսներ

արտադրիր

օգտագործիր

պարարտացրու

Տեխնիկական
սյուլթեր

Zn

արտադրիր

Կրկին
օգտագործիր

օգտագործիր

ՆԿ. 2 ԳԾԱՅԻՆ ԵՎ ՇՐՋԱՆԱԶԵՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ: ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴՈՒՄԸ
ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱԾ Է ՆԿԱՐԻ ՀԻՄԱՆ ԿՐԱ [HTTPS://WWW.ELLENMACARTHURFOUNDATION.ORG](https://www.ellenmacarthurfoundation.org)

Ինչ է կայուն միջոցառումը

Կայուն միջոցառումն այն միջոցառումն է, որի կազմակերպման ժամանակ հաշվի են առնվում արժեքները և ձեռնարկվում են շրջակա միջավայրի պահպանման, առողջ և ներառական հանրության և տնտեսության զարգացմանն ուղղված գործողություններ

Կայուն միջոցառումը հենվում է տնտեսական, բնապահպանական և սոցիալական ոլորտի վրա, այսինքն՝ հենվում է նույն ասպեկտների վրա, որոնց վրա հենվում է կայուն զարգացումը:

Արդյոք Կայուն և Էկոլոգիապես բարեկամական միջոցառումները նո՞ւյնն են

Էկոլոգիապես բարեկամական միջոցառումը սովորաբար կենտրոնանում է միայն մեկ ասպեկտ վրա՝ շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության անվտանգություն: Կայուն միջոցառման մեջ ուշադրություն է դարձվում միանգամից երեք ասպեկտի.

1

Էկոլոգիական
անվտանգություն

2

Սոցիալական
արդարություն

3

Տնտեսական
զարգացում

Ինչ է միջոցառումների կայուն կառավարումը

Միջոցառումների կայուն կառավարումը Էկոլոգիական, սոցիալական և տնտեսական պատասխանատվության հարցերի ինտեգրման գործընթացն է միջոցառումների պլանավորմանը՝ թիմի ներսում հաղորդակցության և գործընթացի շահագրգիռ կողմերի և մասնակիցների ներգրավման միջոցով:

Իրադարձությունների կայուն կառավարումը պահանջում է, որպեսզի կազմակերպիչները հաշվի առնեն տարբեր շահագրգիռ կողմերի պահանջմունքներն ու արժեքները, որոնց վրա ազդում է

միջոցառումը: Մի կողմից կազմակերպիչները ձեռնարկում են քայլեր շրջակա միջավայրի կամ մարդու առողջության վրա զգալի բացասական ազդեցությունը նվազեցնելու համար (օրինակ, մտածում են միջոցառմանը պլաստիկ թափոնները նվազագույնի հասցնելու մասին): Մյուս կողմից, կազմակերպիչները հնարավորություններ են փնտրում այնպիսի միջոցառումների համար, որոնք կունենան դրական ազդեցություն և օգուտ կբերեն (այդ թվում տնտեսական) տեղական հանրություններին, այդ թվում բարեգործական և կամավորական նախագծերին:

Նկ. 3

4 ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

1

Միջոցառումների կազմակերպիչներն ու ապրանքների և ծառայությունների մատակարարները կիսում են կայուն փորձառությունները ներդնելու և դրանք շահագրգիռ կողմերին հասցնելու պատասխանատվությունը

2

Հիմնական բնապահպանական ասպեկտներն ընդգրկում են.

- ▶ Պաշարների պահպանումը, ներառյալ ջուրը, էներգիան և բնական ռեսուրսները:
- ▶ Թափոնների կառավարումը:
- ▶ Ածխածնի արտանետումների նվազեցումը:
- ▶ Մատակարարումների շղթայի կառավարում և պատասխանատու գնումներ:
- ▶ Կենսաբազմազանության պահպանումը:

3

Հիմնական սոցիալական ասպեկտներն ընդգրկում են.

- ▶ Մարդու ունիվերսալ իրավունքները:
- ▶ Հանրային վրա ազդեցությունը:
- ▶ Աշխատանքային փորձառությունները:
- ▶ Հարգանքը մշակույթի հանդեպ:
- ▶ Անվտանգություն և պահպանություն:
- ▶ Առողջություն և բարեկեցություն:

4

Կայուն միջոցառումները աջակցում են տնտեսության բարեկեցությունը հետևյալ եղանակով.

- ▶ Համագործակցություն և գործընկերություն:
- ▶ Տեղական աջակցություն, ներառյալ փոքր և միջին ձեռնարկությունները:
- ▶ Շահագրգիռ կողմերի մասնակցություն:
- ▶ Արդարացի տնտեսական արդյունք:
- ▶ Թափանցիկություն:
- ▶ Պատասխանատու կառավարում:

Միջոցառումների կայուն կազմակերպման փորձը միավորելու համար մշակվել է ISO 20121:2012 «Իրադարձությունների կայունության կառավարման համակարգեր: Պահանջներ և կիրառման ուղեցույց» միջազգային չափորոշիչը, որը կազմակերպիչներին կամ պատվիրատուներին օգնում է անցկացնել ցանկացած մասշտաբի միջոցառում հաշվի առնելով սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական ասպեկտը: Չափորոշիչը պահանջներ է ներկայացնում միջոցառման նախապատրաստման, անցկացման, գնահատման կառավարման համակարգի նկատմամբ, այլ ոչ թե, հենց բուն նքնին միջոցառման նկատմամբ:

ՆԿ. 3 ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԵԿՏՆԵՐՆ ՈՒ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴՈՒՄԸ ՊԱՏՐԱՍՏԿԱԾ Է [HTTPS://WWW.EVENTSCOUNCIL.ORG](https://www.eventscouncil.org)

Կայուն միջոցառումներ կազմակերպելիս ովքեր կարող է լինել շահագրգիռ կողմ

Միջոցառում կազմակերպելիս սովորաբար որպես հիմնական շահագրգիռ կողմեր դիտարկվում են միայն իրադարձության հյուրերն ու մասնակիցները: Իրականում այս շրջանակը շատ ավելի լայն է, հատկապես կայուն միջոցառում կազմակերպելիս:

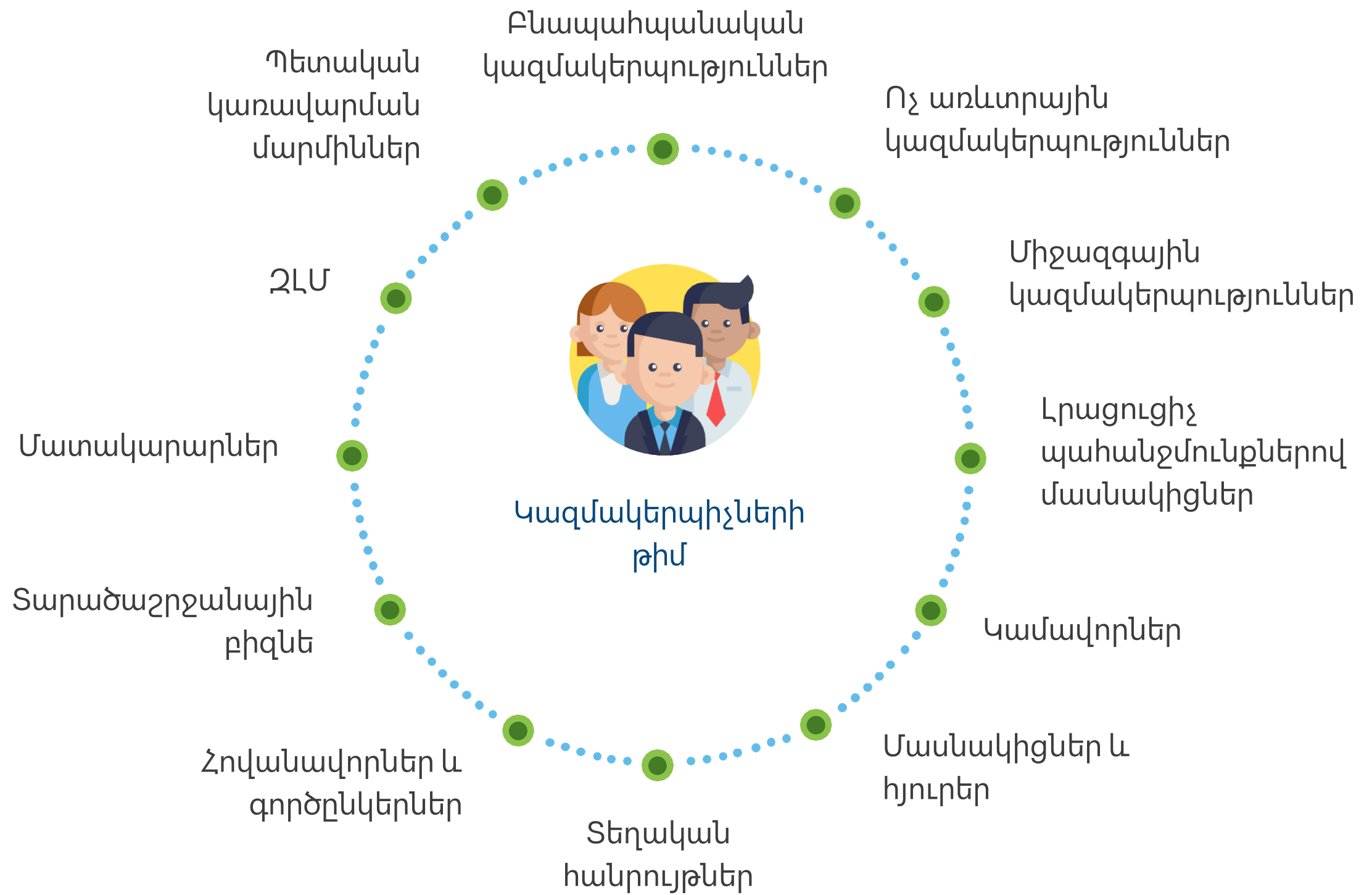
Առաջին հերթին, դա հենց միջոցառման կազմակերպիչների թիմն է, որը պետք է հաղորդակցություն կառուցի աշխատակիցների և կամավորների հետ, սահմանի իր իրադարձության արժեքներն ու կայունության ասպեկտները:

Երկրորդը, դա ձեր միջոցառման հյուրերն ու մասնակիցներն

են (այդ թվում լրացուցիչ պահանջմունքներով մարդիկ), միջազգային կազմակերպություններ, պետական և ոչ պետական կազմակերպություններ, հովանավորներ և գործընկերներ, ՉԼՄ-ներ, տեղական հանրույթներ:

Երրորդը ապրանքների և ծառայությունների մատակարարներն են, տարածաշրջանային բիզնեսը: Նրանք, հավանաբար, չեն մասնակցի ձեր միջոցառմանը, սակայն կարող են ներգրավվել նախապատրաստական փուլում. ձեզնից կստանան կայուն գնման, տարածքի տրամադրման, սննդի կազմակերպման և այլ ծառայությունների գնման հարցումներ, որոնք անհրաժեշտ են կայուն միջոցառում կազմակերպելիս:

Նկ. 4

Ինչու է միջոցառում կազմակերպելիս կարևոր մտածել դրա կայունության մասին

Կազմակերպիչների տեսանկյունից միջոցառում անցկացնելիս կայունության սկզբունքների կիրառումը կարող է լինել ինքնանպատակ: Օրինակ, եթե խոսքը այնպիսի միջոցառումների մասին է, որոնք անմիջականորեն նվիրված են Կայուն զարգացման նպատակների առաջխաղացմանը, շրջանաձև տնտեսությանը կամ նմանատիպ այլ թեմաներին:

Ոչ թեմատիկ միջոցառումների դեպքում կայունության սկզբունքների պահպանումը կազմակերպիչներին կօգնի ցույց տալ հավատարմությունը համաշխարհային առաջատար փորձառությանը կամ էլ քաղել վարկանիշային օգուտ (միջոցառումների թափանցիկության բարձրացում, լսարանի հավատարմության մեծացում, նոր գործընկերների ներգրավում, անջատում մրցակիցներից, աշխատակիցների միավորում և այլն):

Բացի դրանից, կարևոր է նշել, որ կայուն զարգացման թեմատիկան (բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական ասպեկտներ) առնչվում է նաև այսպես կոչված խաչաձև արժեքներին, որոնց կատարումն ու պահպանումը հաճախ պարտադիր պահանջ է գործընկերային հարաբերություններ հաստատելիս, ներդրումներ ստանալիս և որոշ այլ գործընթացների ժամանակ:

Մասնակիցների տեսանկյունից, կայուն կերպով կազմակերպված միջոցառումները նաև ունեն որոշ օգուտներ: Չէ որ կայունության նկատմամբ կիրառելով համապարփակ մոտեցում, դուք կարող եք միաժամանակ բարձրացնել ձեր միջոցառման հյուրերի հասանելիությունն ու հարմարավետությունը: Օրինակ, կազմակերպելով միջոցառման առցանց հեռարձակում, դուք օգնում եք միանալ նրանց, ովքեր կցանկանային մասնակցել միջոցառմանը, սակայն ինչ-ինչ պատճառներով չեն կարողացել (օրինակ տոմսերի բարձր արժեքի, հեռավորության պատճառով և այլն):

Բացի դրանից, կայուն կազմակերպված միջոցառումը հաճախ համապատասխանում է մասնակիցների իդեալներին և արժեքներին, ինչը հուզական արձագանք է ստանում: Սա նշանակում է, որ մասնակիցները կրկին ու կրկին կմասնակցեն ձեր միջոցառումներին՝ իմանալով, որ ձեզ՝ որպես կազմակերպիչ, կարելի է վստահել:

Ինչով է տարբերվում միջոցառումների կայուն կազմակերպման մոտեցումը սովորական միջոցառումներից

Ցանկացած միջոցառում, այդ թվում կայունության ասպեկտներին համապատասխան կազմակերպվածները, միջոցառման և միջոցառման արդյունքների հետագա վերլուծության ժամանակ պահանջում է հստակ պլանավորում, թիմային աշխատանք, կազմակերպվածություն: Տարբերությունը կարող է կայանալ նրանում, որ կայուն միջոցառումներ կազմակերպելիս օգտագործվում են փոքր-ինչ ուրիշ, մասնակիցներին քիչ ծանոթ մոտեցումներ: Օրինակ, տպագրական նյութերի նվազագույն օգտագործում, վեգետարիանական ճաշացանկ՝ տեղական մթերքներից, հրաժարում մեկանգամյա սպասքից, տեղական հանրույթների և սոցիալական ձեռներեցների նախագծերի աջակցություն:

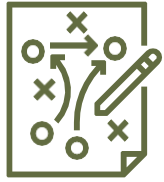
Համառոտ դիտարկենք
միջոցառման կազմակերպման,
անցկացման և վերլուծության
հիմնական փուլերը

Նախքան միջոցառումը սկսելը

Պլանավորում

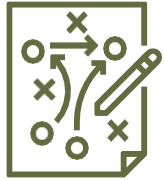
- ▶ Սահմանեք միջոցառման նպատակն ու խնդիրները:
- ▶ Ձեր միջոցառման համար ձևակերպեք կայունության նպատակներ, սահմանեք առաջնահերթություններ (կայունության ասպեկտներից որն եք իրացնելու առաջին հերթին, ինչն է ձեզ համար լինելու առաջնային):
- ▶ Կատարեք ձեր միջոցառման SWOT-վերլուծություն, առանձնացրեք միջոցառման ուժեղ և թույլ կողմերը, նրա լրացուցիչ հնարավորություններն ու ռիսկերը, այդ թվում՝ իրադարձությունների կայուն կազմակերպման ընդգրկման հետ կապված:
- ▶ Պատրաստեք միջոցառման եզրափակիչ հայեցակարգը, համաձայնեցրեք այն թիմի, ինչպես նաև հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ (գործընկերների, տարածաշրջանային բիզնեսի և այլն):
- ▶ Եթե ձեր միջոցառմանը որևէ կերպ մասնակցություն ունի տեղական հանրույթը, ապա պարտադիր նրանց ներգրավեք պլանավորմանը, ինչը թույլ կտա իրադարձությունը դարձնել սոցիալապես ավելի կողմնորոշված:
- ▶ Մշակեք միջոցառման ծրագիրը, գնահատեք բազմօրյա միջոցառման անհրաժեշտությունը:

Նախա- պատրաստում

Մշակեք կայուն միջոցառման անցկացման հետ կապված ձեր ցանկություններն ու պահանջները բոլոր մատակարարների համար, համաձայնեցրեք ձեր պահանջները, նախապատրաստեք համապատասխան պայմանագրեր և պայմանավորվածություններ հետևյալ ուղղություններով.

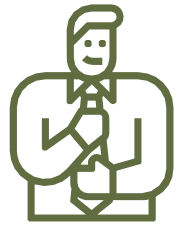
- ▶ մասնակիցների փոխադրում,
- ▶ միջոցառման անցկացման վայր, մասնակիցների կեցություն,
- ▶ սնունդ և սուրճի ընդմիջումներ,
- ▶ մասնակիցների համար բաշխման ենթակա և ուղեկցող նյութերի պատրաստում
- ▶ զվարճալի ծրագիր հյուրերի և մասնակիցների համար
- ▶ ուղեկցում և թարգմանություն միջոցառման օտարերկրյա հյուրերի համար,
- ▶ միջոցառման տեխնիկական սպասարկում (մուլտիմեդիա, համաժամանակյա թարգմանություն),
- ▶ տարածքի դեկոր և այլ կարևոր ասպեկտներ, որոնք կարող են լրացվել՝ ելնելով ձեր կազմակերպության պահանջմունքներից:

Նախա- պատրաստում

- ▶ Համակարգեք բոլոր աշխատանքային գործընթացները, միջոցառմանը ներգրավված կազմակերպություններն ու մասնակիցներին:
- ▶ Վերահսկեք միջոցառման բյուջեի ծախսումը, այն պետք է ռացիոնալ լինի:
- ▶ Նախապատրաստեք միջոցառման կազմակերպիչների և կամավորների թիմ, թիմի բոլոր մասնակիցների համար հավասարապես բաշխեք ռեսուրսներն ու խնդիրները: Յուրաքանչյուր ոք հստակ պետք է իմանա, թե ինչի համար է պատասխանատու: Կազմակերպիչների և կամավորականների թիմին բացատրեք, թե կայունության ինչ սկզբունքներ են օգտագործվել միջոցառումը կազմակերպելիս և ինչու:
- ▶ Աշխատանք իրականացրեք հասարակայնության և շահագրգիռ կողմերի հետ: Հրավերներ ուղարկեք մասնակիցներին, որոնցում նաև կարելի է պարզաբանել, որ սա կայուն կազմակերպված միջոցառում է, որի մասնակիցներին կոչ են արվում հավատարիմ մնալ մի շարք կանոնների:
- ▶ Ծշտեք՝ ձեր միջոցառմանը այցելել պլանավորող մասնակիցներն արդյունք ունեն լրացուցիչ պահանջմունքներ, օրինակ, սննդի (վեգետարիանական, վեգանական սննդակարգ, ալերգիա, մթերքների անտանելիություն) և փոխադրման (շարժունության սահմանափակում, մեծ ուղեբեռ և այլն) հետ կապված: Սա կօգնի միջոցառումը դարձնել ներառական և առավելագույն կերպով հաշվի առնել տարբեր խմբերի պահանջմունքները:

Միջոցառման ժամանակ

- ▶ Եվս մեկ անգամ հրահանգավորեք կազմակերպիչների և կամավորականների թիմին՝ միջոցառման անցկացման պլանի և դրա ժամանակ կայունության սկզբունքները պահպանելու վերաբերյալ:
- ▶ Առանձնացրեք թիմի առանձին կամավորներ և անդամներ, որոնք մասնակիցներին կօգնեն կողմնորոշվել միջոցառման ժամանակ, հասկանալ կայունության նոր ասպեկտները (օրինակ, միջոցառման նյութերի և ծրագրի նկատմամբ Էլեկտրոնային մուտքի, թափոնների առանձին հավաքման, բարեգործական նախագծերին մասնակցության հետ կապված և այլն):
- ▶ Եվս մեկ անգամ հրապարակավ մասնակիցների ուշադրությունը հրավիրեք այն հանգամանքին, որ սա կայուն կազմակերպված միջոցառում է, ուստի որոշ մոտեցումներ կարող են նրանց թվալ նոր և ոչ սովորական: Բացատրեք, թե ինչու եք վարվել հենց այդ կերպ:
- ▶ Միջոցառում անցկացնելիս վերահսկեք բոլոր պլանավորված գործընթացների իրականացումը:
- ▶ Հետևեք ժամանակին և պահպանեք թայմինգը՝ ծրագրից չչեղվելու համար:
- ▶ Համակարգեք բոլոր գործընթացները, որոնք կապված են միջոցառման մասնակիցների, ելույթ ունեցողների և հյուրերի հետ:
- ▶ Հավաքեք հետադարձ կապ միջոցառման մասնակիցներից և հյուրերից: Պարզեք՝ արդյոք նրանք հանդիպել են դժվարությունների, ինչը կապված է միջոցառման կայուն կազմակերպման հետ: Պարզեք՝ ինչն են նրանք ամենալավը հիշում, ինչն են ամենաշատը հավանել և այլն:
- ▶ Միջոցառումն ավարտելուն զուգահեռ հավաքեք բոլոր նյութերը, այդ թվում սննդամթերքը: Մի թափեք այն, ինչը դեռ կարող է օգտագործվել հաջորդ միջոցառումների համար:

Միջոցառումից հետո

- ▶ Գնահատե՛ք՝ որքանով է անցկացված միջոցառումը համահունչ պլանավորված ծրագրին, որքանով է հաջողվել մտածածը իրագործել, որքանով է պլանը հաջողված, ինչ միջոցներ են ձեռնարկվել այդ դեպքում:
- ▶ Վերլուծե՛ք հետադարձ կապը միջոցառման մասնակիցներից, խոսնակներից և հյուրերից, կատարե՛ք եզրահանգումներ, որոնք կարևոր է հաշվի առնել հետագա միջոցառումները պլանավորելիս:
- ▶ Կիսվե՛ք ձեր փորձով (հաջողված կամ ոչ այնքան) միջոցառումների այլ կազմակերպիչների հետ, դա նրանց կօգնի իրենց միջոցառումների ժամանակ կիրառել կայունության ասպեկտները: Դուք կարող եք ոգեշնչել բազում այլ մարդկանց:

ԹՈՓ-5 ասպեկտ, որոնցով միջոցառման կայուն զարգացումը տարբերվում է սովորական միջոցառման կազմակերպումից

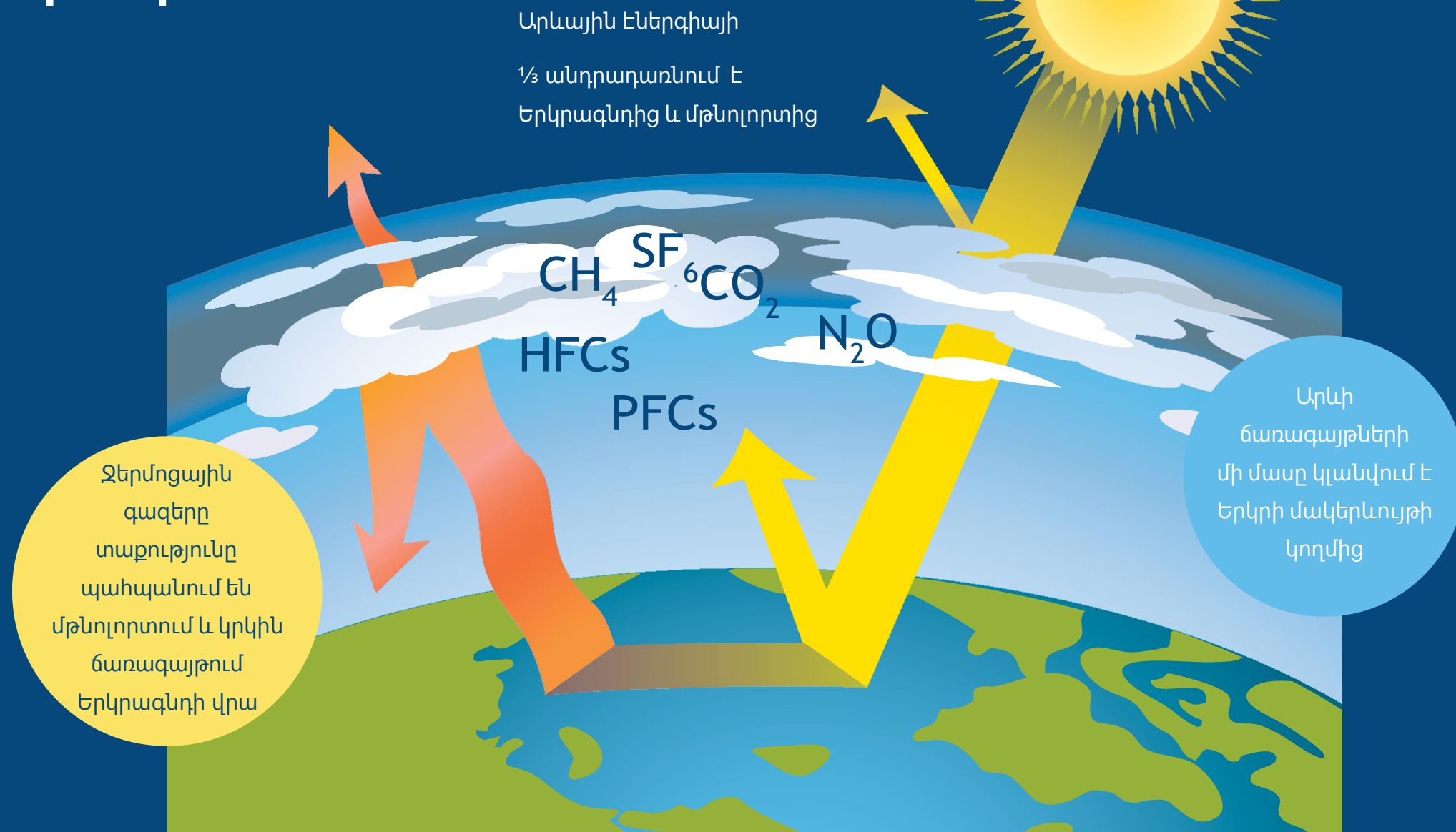
Ինչ է կլիմայի փոփոխությունը և ինչպես է այն կապված միջոցառումների կայուն կազմակերպման հետ

Կլիմայի փոփոխությունը մարդու գործունեությամբ պայմանավորված միջին կլիմայական ցուցանիշների փոփոխություններն են, որոնք դիտվում և կանխատեսվում են երկարաժամկետ ապագայում, ինչպես նաև կլիմայի փոփոխականությունն ու տարերային երևույթների աճը (երաշտներ, փոթորիկներ, ջրհեղեղներ)

Այսօր, խոսելով կլիմայի փոփոխության մասին՝ նկատի են ունենում միջին տարեկան ջերմաստիճանների փոփոխությունը, որը պայմանավորված է ջերմոցային էֆեկտով: Ջերմոցային էֆեկտի հիմնական պատճառը մթնոլորտի գազերն են. ջրային գոլորշիները, ածխածնի երկօքսիդը, ազոտի երկօքսիդը, մեթանը և քլորֆտորածխածինները: Դրանք բաց են թողնում արևի լույսը, սակայն ջերմությունը պահում են Երկրի մակերեսին (ջերմոցի ապակյա պատերի պես): Որքան մթնոլորտում շատ են ջերմոցային գազերը, այնքան շատ է նաև բարձրանում Երկրի ջերմաստիճանը:

Նկ. 5

Զերմոցային Էֆեկտ

Արագ արդյունաբերականացումը, համատարած անտառահատումները և գյուղատնտեսության ինտենսիվ վարումը հանգեցրին ջերմոցային գազերի՝ մթնոլորտ արտանետումների մեծացմանը: Բնակչության թվաքանակի և զարգացման աճին զուգահեռ մեծանում են արտանետումների ծավալները, իսկ դա նշանակում է, որը կլիման փոփոխվում է Էլ ավելի սրընթաց կերպով:

**Մարդու գործունեության հետևանքով
ջերմոցային գազերի մեծաքանակ
արտանետումների թվում են՝
Էլեկտրաէներգիայի և ջերմության ստացումը,
տրանսպորտը, արտադրական ոլորտն ու
շինարարությունը, գյուղատնտեսությունը**

Կլիմայի փոփոխությունն արդեն հանգեցրել է մթնոլորտի և օվկիանոսի գլոբալ տաքացման, սառցադաշտերի հալեցման, ծովի մակարդակի բարձրացման, Էլ ավելի հաճախակի տարերային բնական երևույթների, օվկիանոսի թթվեցման, կենսաբազմազանության կրճատման և Էկոհամակարգերի համար սպառնալիքների:

Կլիմայի փոփոխությունը հանգեցնում է գլոբալ տնտեսական ճգնաժամի, սոցիալական անհավասարության մեծացման, կլիմայական միգրանտների առաջացման, պարենային անվտանգության ոլորտում ճգնաժամերի, քաղցրահամ ջրի անբավարարության, վտանգավոր հիվանդությունների տարածման:

Ըստ ՄԱԿ-ի տվյալների՝ 2010-2019 տասնամյակը, ամբողջ աշխարհում դարձավ մետեոդիտարկումների պատմության մեջ ամենաշոգը, իսկ 2019 թվականին գրանցվեց դիտարկումների ողջ պատմության մեջ մթնոլորտում CO-ի ամենաբարձր մակարդակը: Հայաստանի համար 2019 թվականը կլիմայի փոփոխության հարցում յուրահատուկ էր. այս տարին համարվում է ամենաշոգը մետեոդիտարկումների պատմության մեջ:

Կլիմայի փոփոխության գործընթացները դանդաղեցնելու համար մի շարք երկրների կողմից մշակվել և ընդունվել է Փարիզյան համաձայնագիրը, որը 2020 թվականից կանոնակարգում է մթնոլորտում ածխաթթու գազի պարունակության նվազեցման միջոցները: Համաձայնագիրն ընդունվել է Կլիմայի փոփոխության մասին ՄԱԿ-ի շրջանակային համաձայնագրի հիման վրա և մշակվել է լրացած Կիոտոյի արձանագրության փոխարեն: Նոր համաձայնագրի նպատակը գլոբալ միջին ջերմաստիճանի աճը 2°C-ից ցածր պահելն ու ջերմաստիճանի աճը 1,5°C սահմանափակման ուղղված ջանքեր գործադրելն է: Հակառակ դեպքում մարդկությանը սպասվում են կլիմայի փոփոխության տնտեսական, բնապահպանական և սոցիալական հետևանքներ:

Միջոցառման կազմակերպումը միշտ ուղեկցվում է ջերմոցային գազերի արտանետումներով, որի պատճառով յուրաքանչյուր միջոցառում ունի իր ածխածնային հետքը: Ածխածնային հետքը առանձին մարդու, կազմակերպության միջոցառման կամ պրոդուկտի կողմից ուղղակի կամ անուղղակի արտադրված ջերմոցային գազերի բոլոր արտանետումների ամբողջությունն է:

Ի՞նչն է մեծապես ազդդում միջոցառման ածխաածնային հետքի վրա

Այստեղ բերվում է միջին մասշտաբի
(մոտ 5000 մասնակից) կոնֆերանսի համար
բնորոշ ածխաածնային հետքի օրինակ

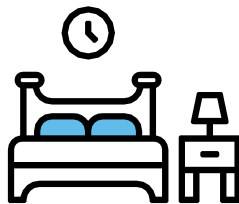
70%

Մասնակիցների
ավիաչվերթներ

8–10%

տեղաշարժ
ավտոմեքենայով

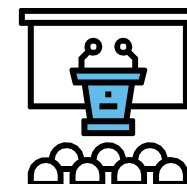
8%

մասնակիցների
հյուրանոցային
համարների
էներգասպառում

4%

տեղաշարժ
գնացքով

4%

միջոցառման
անցկացման վայրի
էներգասպառում

3%

մասնակիցների
սնուցում

1%

բեռների
առաքում

Ինչպես երևում է նկարից,
միջոցառման ածխածնային
հետքում ամենամեծ ավանդն
ունի մասնակիցների
տրանսպորտային
լոգիստիկան և բեռների
առաքումը՝

գումարային
85%

Եթե ձեզ հետաքրքիր է հաշվարկել միջոցառման ածխածնային հետքը,
օգտվեք առցանց հաշվիչից, որը մշակվել է շվեյցարական «My climate» ոչ
առևտրային կազմակերպության կողմից (հասանելի է միայն անգլերենով):

[https://co2.myclimate.org/en/
event_calculators/new](https://co2.myclimate.org/en/event_calculators/new)

Ածխածնային հետքի հաշվարկը կարևոր է կատարել նաև միջոցառման պլանավորման
փուլում և անմիջականորեն միջոցառումից հետո՝ հասկանալու համար, թե որքան է կազմել
ձեր միջոցառման ածխածնային հետքը և ինչպես այն կարելի է փոխհատուցել: Հաշվարկը
կօգնի գնահատել արդյունքն ու ձեր միջոցառումը ապագայում դարձնել էլ ավելի կայուն և
էկոլոգիապես բարեկամական

Ինչպես ընտրել միջոցառման կազմակերպման վայրը, որպեսզի այն համապատասխանի կայունության ասպեկտներին

Միջոցառման ածխածնային
հետքի մոտ 4%-ը ապահովում
է էլեկտրամատակարարումը և
շինությունների աշխատանքի
ապահովումը, ջերմոցային գազերի ևս
8%-ը արտանետվում է հյուրանոցային
համարների աշխատանքն ու
կեցության վայրերն ապահովելիս

Միջոցառման վայրի և մասնակիցների տեղակայման վայրի ընտրությունը հաճախ
ամենակարևոր որոշումներից է: Ձեր միջոցառման տեղի ընտրությունն ազդում է այն
բանի վրա, թե որքան շատ էկոլոգիապես բարեկամական, սոցիալական և տնտեսական
ասպեկտներ կհաջողվի իրացնել՝ ձեր միջոցառման կայունությունը ապահովելու
համար: Սա արդիական է այն տարածքների համար, որոնք մենք վարձակալում ենք
միջոցառումներ անցկացնելու համար (սրահներ, հյուրանոցներ, կրթական կենտրոններ),
և այն դեպքերում, երբ ձեր կազմակերպությունն արդեն ունի հարմար տարածք (ակտային
սրահ, բանակցությունների սրահ, կրթական սենյակ):

Կախված ձեր միջոցառման թեմայից և մասշտաբից, մասնակիցների թվից ու
հեռավորությունից, որը նրանք պետք է հաղթահարեն անցկացման վայր հասնելու համար,
մտածեք նման խնդիրներին համապատասխանող տարածքի ձևաչափն ու չափերը:

Վայրն ընտրելիս այլ հավասար պայմաններում նախապատվությունը տվեք այն վայրերին, որտեղ հեշտ է հասնել քաղաքային հասարակական տրանսպորտով և որոնք հեռու չեն ավտո- և երկաթուղային կայարաններից: Սա թույլ կտա օպտիմալացնել մասնակիցների տրանսպորտային հետադիժը: Ուշադրություն դարձրեք անվտանգ հեծանվային կայանատեղիների առկայության վրա նրանց համար, ովքեր որոշել են գալ հեծանվով:

Միջոցառման անցկացման վայրն ընտրելիս կարևոր գործոն է նաև մասնակիցներին սննդի ապահովումը: Որոշակի առավելություն կունենան այն վայրերը, որոնք ունեն սեփական խոհանոցը և մասնակիցների սնունդն ու սրճի ընդմիջումները կազմակերպելու հնարավորություն: Լավ լուծում կլինի, եթե միջոցառման անցկացման վայրի մոտ լինի սրճարան կամ ճաշարան: Այս երկու դեպքերում նվազագույնի կհասցվի մեկանգամյա օգտագործման սպասքի օգտագործումը և կկրճատվի պատրաստի տաք սննդի առաքման տրանսպորտային հետադիժը:

Դիտարկեք ձեզ հարմար տարածքները, որտեղ շատ է բնական լույսը, առկա է լուսավորության գոտևորում (թույլ է տալիս ընդգրկել միայն անհրաժեշտ քանակության լուսավորություն, իսկ մնացած անջատել էլեկտրաէներգիան խնայելու նպատակով):

Վերլուծեք՝ արդյոք բավարար է ձեր տնօրինության տակ գտնվող կահույքը (աթոռներ, սեղաններ), գնահատեք՝ հյուրերի միջև ինչպիսի հեռավորությունն է առավել հարմար՝ հաշվի առնելով մասնակիցների թիվը: Ստուգեք՝ որքան հարմարավետ են տեղակայված սանհանգույցները, արդյոք դրանք հասանելի են բոլոր մասնակիցների համար:

Առանձին գնահատեք՝ ինչպես կարելի է հարմարեցնել տարածքների միկրոկլիման: Ստուգեք՝ արդյոք կարելի է կազմակերպել օդափոխություն՝ մասնակիցների անվտանգ, հարմարավետ և արդյունավետ աշխատանքի համար թթվածնի բավարար հոսք ապահովելու համար: Նայեք՝ արդյոք այնտեղ առկա է օդորակիչ, տարածքի ջեռուցման ինվերտոր (աշխատանքի համար հարմարավետ է համարվում 20-22 °C ջերմաստիճանը):

Տարածքի սեփականատերերից ճշտեք՝ ինչ սարքավորումներ են հասանելի լինելու միջոցառում անցկացնելիս: Միջոցառումներ անցկացնելիս անհրաժեշտ նվազագույն է համարվում մուլտիմեդիալ համակարգը (պրոյեկտոր, համակարգիչ, Էկրան), ֆլիփչարթ կամ մարկերով գրատախտակ, խոսափող, բարձրախոսներ: Տեղում տեխնիկայի առկայությունը ձեզ թույլ կտա մեծ ծավալ զբաղեցնող սարքավորումներ չփոխադրել մեծ մեքենայով, դրանով իսկ նվազեցնել ջերմոցային գազերի արտանետումների քանակը:

Տարածքի համար պատասխանատուներին հարցրեք՝ կազմակերպված է արդյոք թափոնների առանձին հավաքում և ինչ կերպ: Եթե ոչ, ապա այդ խնդիրը ինքներդ լուծեք:

Պարզեք՝ տվյալ շինության սեփականատերերն էլ ինչ գործողություններ են ձեռնարկում կայունության հասնելու համար:

Դրանք կարող են լինել այսպիսի գործողություններ.

- ▶ Զրի խնայողության համար ջրախնայող գլխադիրների և զուգարանում կրկնակի դատարկման համակարգի օգտագործում:
- ▶ Լուսադիողային լուսավորման տեղադրում շինություններում, միջանցքներում, սանհանգույցներում, միայն Էներգաարդյունավետ սարքավորումների օգտագործում:
- ▶ Միայն տեղական արտադրության սպառման նյութերի (անձեռոցիկի, զուգարանի թղթի և այլնի) գնում:
- ▶ Սննդի կազմակերպման համար միայն տեղական և/ կամ ֆերմերային մթերքների օգտագործում:

Եվս մեկ անգամ զննեք տարածքն ու դրան հարակից ենթակառուցվածքը, արդյոք այն հասանելի և ներառական կլինի հաշմանդամություն և լրացուցիչ պահանջմունքներ ունեցող մասնակիցների համար (հատկապես, եթե նախապես է հայտնի նման մասնակիցների մասին): Մտածեք՝ արդյոք մասնակիցները կունենան հարմարավետ վայր՝ ընդմիջմանը և սրճի ընդմիջումների ժամանակ հանգստանալու համար:

Եթե միջոցառման տևողությունը մեկից ավելի օր է, ապա պարզեք մոտակայքում հարմար հյուրանոցներ կամ մասնակիցների հարմարավետ կեցության վայրեր, գնահատեք՝ որքան հարմար է դրանց հասնելը՝ հատկապես այլ քաղաքի մասնակիցների համար (նրանք կարող է վատ ծանոթ լինել քաղաքի հետ):

Տարածքի համար պատասխանատու մարդկանց հարցրեք՝ մոտակայքում արդյոք կան ենթակառուցվածքային օբյեկտներ, բնական տարածքներ, պատմական տեսարժան վայրեր կամ տեղային նախագծեր, որոնք կարող էին հետաքրքրել ձեր միջոցառման մասնակիցներին (օրինակ ցանկացել են այցելել Էքսկուրսիա, սատարել կամավորական աշխատանքով, հարթել գործընկերային հարաբերություններ):

Թուփ 7 հարց, որոնք ձեզ կօգնեն ընտրել միջոցառման անցկացման վայրը

1

Արդյոք ձեր կողմից ընտրված տարածքը լիարժեք համապատասխանում է միջոցառման ձևաչափին, մասնակիցների թվաքանակին:

2

Արդյոք առկա են բոլոր անհրաժեշտ սարքավորումներն ու գույքը միջոցառում անցկացնելու համար:

3

Որքանով է մասնակիցներին հարմար և մոտ հասարակական տրանսպորտով միջոցառման անցկացման վայր հասնելը:

4

Հնարավոր է արդյոք մասնակիցներին ապահովել սնունդ և սուրճի ընդմիջումներ՝ տեղում կամ հանրային սենյակի մոտակա կետում օգտագործելով բազմակի օգտագործման սպասք:

5

Բազմամյա թրեյնինգների դեպքում տեղում կամ մոտ հասանելիությամբ կա արդյոք մասնակիցների կեցության հնարավորություն:

6

Տարածքի սեփականատերերն արդյոք ձեռնարկում են գործողություններ կայունությունն ապահովելու համար:

7

Արդյոք ընտրված տարածքը հասանելի ու ներառական է լրացուցիչ պահանջմունքներ ունեցող մասնակիցների համար:

Ինչպիսի սոցիալական ասպեկտներ է անհրաժեշտ հաշվի առնել միջոցառում կազմակերպելիս

Ցավոք, միջոցառումներ կազմակերպելիս մենք հաճախ մոռանում ենք կամ բավարար ինտերվյուներ չենք ունենում միջոցառումն առանց բացառության բոլոր մասնակիցների համար ավելի ներառական և հարմարավետ դարձնելու համար: Ներառականությունն արտահայտվում է ոչ միայն հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար հասանելիության մեջ, այլև, օրինակ, պարզ լեզվի օգտագործման մեջ: Այսպես, Կայուն զարգացման ազգային նպատակներին նվիրված հայկական կայքի ստեղծողները մշակել են պարզեցված լեզվով ներկայացված առանձին բաժին, որն ավելի հասանելի է տեքստի ընթերցման և ընկալման դժվարություններ ունեցող մարդկանց համար: Դրանում կրճատված է բառապաշարը, պարզեցված

արտահայտությունների կառուցվածքը, իսկ տեքստը գրվում և տեղադրված է որոշակի կանոններով:

Հաղորդակցության պարզ լեզվի օգտագործման օրինակ կարելի է տեսնել այստեղ http://sdgs.by/clear_lang/

Այդուհանդերձ, կայուն
միջոցառում կազմակերպելիս
կարևոր է գտնել
ինտերվյուներն ու
ժամանակ, որպեսզի հոգաք,
որ առանց բացառության
բոլոր մասնակիցների համար
միջոցառումը հավասարապես
հասանելի և ներառական լինի:

Թոփ-7 սոցիալական կանոն, որոնք կօգնեն միջոցառումը դարձնել ավելի ներառական

1

Ընտրեք առավելագույն ֆիզիկական հասանելիությամբ տարածքներ: Առանց ակնհայտ ֆիզիկական խոչընդոտների (առանց ավելորդ աստիճանների, թեքահարթակներով, վերելակներով), ընդարձակ դռնախորշերով, ինքնաշխատ բացվող դռներով և այլն:

2

Ուշադրություն դարձրեք լոգիստիկ մակնշմանը. մասնակիցները պետք է հեշտությամբ գտնեն անհրաժեշտ տարածքը (կոնֆերանս սրահ, զուգարան, հեծանվային կայանատեղի, զգեստապահարան և այլն):

3

Ուշադրություն դարձրեք այլ ներառական մակնշման և նախագծային լուծումների վրա: Օրինակ, ցանկալի է, որպեսզի ապակյա դռները, համայնապատկերային պատուհանները առանձնացվեն վառ տարրերով, նշվեն քիչ նկատելի աստիճանները և այլն: Սա կապահովի տեսողության խնդիր ունեցող մասնակիցների անվտանգությունը:

4

Միջոցառման մասնակիցների համար տարբեր եղանակներով կրկնեք տեղեկատվությունը: (Էկրանի տեքստով, ձայնով՝ խոսափողի միջոցով և այլն):

5

Ընդհանուր տեքստային հաղորդագրություններ ու նյութերը պետք է հարմար լինեն չափով և տառատեսակով: Դրանք պետք է տեղակայված լինեն մարդկային հասակի մակարդակին:

6

Հնարավորության դեպքում նախատեսեք տեղեկատվական նյութեր, գրանցման սեղանների տեղակայման տարբեր տարբերակներ: Օրինակ, պետք է հարմարավետ լինի ֆիզիկական պահանջմունքներ ունեցող մասնակիցների համար (նրանք հաճախ օգտվում են անվասայլակներից), ցածրահասակ մասնակիցներին և այլն:

7

Կողմնորոշվելով մասնակիցների պահանջմունքների հարցում՝ (հավաքվում են նախնական գրանցման ժամանակ) մտածեք, արդյոք հարմարավետ կլինի՞ երեխաներով ծնողների, մեծ ուղեբեռով մասնակիցների համար: Նրանց համար նախատեսեք լրացուցիչ հնարավորություններ, տեղեկացրեք այդ հնարավորությունների մասին (օրինակ, դայակով մանկական սենյակից օգտվելու հնարավորություն, բարուրի սեղանով սենյակ, ուղեբեռը պահելու վայր, ծխելու վայր և այլն):

Ինչպես կայուն կազմակերպել մասնակիցների տրանսպորտն ու տեղափոխումը

Ինչպես տեսնում ենք նկ. 6-ից, միջոցառումների անցկացման ժամանակ ջերմոցային գազերի արտանետումների գրեթե 85%-ի մեղավորը տրանսպորտն է (70%՝ մասնակիցների ավիաթռիչքները, 10%՝ մասնակիցների ավտոտրանսպորտը, 4%՝ ուղևորություն գնացքով, 1%՝ բեռների փոխադրում միջոցառման համար)

Կախված մասնակիցների կազմից (տեղական կամ օտարերկրացի հյուրեր) և միջոցառման անցկացման վայրից՝ տրանսպորտը կարող է լինել ինչպես պարզ խնդիր, այնպես էլ բավականին մանրակրկիտ լրամշակում պահանջող խնդիր:

Հարկ է հիշել, որ կարևորը ծրագրի կազմումն է՝ հաշվի առնելով այլ քաղաքի մասնակիցների ժամանումն ու մեկնումը, որպեսզի նրանք կարողանան լիարժեք մասնակցել բոլոր միջոցառումներին:

Պատրաստեք հստակ քարտեզ և ուղեցույց այն մասին, թե ինչպես առավել հարմարավետ հասնել միջոցառման անցկացման վայր, որքան ժամանակ կպահանջվի դրա համար. սա շատ կօգնի մասնակիցներին:

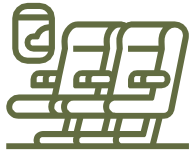
Տեղաշարժման ամենակայուն տարբերակը ուղքով կամ հեծանվով տեղաշարժն է, սա ապահովում է ջերմոցային գազերի արտանետումների հնարավոր նվազագույն քանակ: Սակայն այս տարբերակը ոչ բոլոր մասնակիցներին է հարմար:

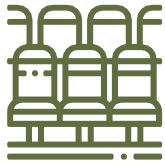
Բնապահպանության և ածխածնային հետքի կրճատման հարցում շարժիչային տրանսպորտից ամենաարդյունավետը գնացքն է, երկրորդ տեղում՝ ավտոբուսը, երրորդ տեղում՝ մեքենաներն ու երթուղայինները: Ինքնաթիռները վերջին տեղում են, քանի որ արտանետում են ամենաշատ ջերմոցային գազեր:

Խրախուսեք սեփական տրանսպորտով ուղևորությունները միայն այն դեպքում, եթե մասնակիցները միայնակ չեն գալու (օրինակ իրենց հետ կվերցնեն նույն ճանապարհով եկող մասնակիցներին): Դուք՝ որպես կազմակերպիչ, կարող եք նրանց օգնել պայմանավորվածություն ձեռք բերել այդ հարցում:

Փորձեք մասնակիցներին մոտիվացնել միջոցառմանը գալ հանրային տրանսպորտով: Օրինակ, այն մասնակիցների համար, որոնք գալիս են գնացքով և ավտոբուսով, նախատեսեք տրանսպորտային ծախսերի 100% փոխհատուցում, ինչպես նաև նրանց համար, ովքեր եկե են երկուսից ավելի ուղևոր տեղափոխող մեքենայով: Միայնակ ավտոմեքենայով եկած մասնակիցների համար առաջարկեք ծախսերի միայն 50% փոխհատուցում:

Եթե ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է համատեղ ուղևորություն կամ փոխադրում, ապա ընտրեք մասնակիցներին թվին ճշգրտորեն համապատասխան տրանսպորտ:

Ձեր միջոցառման առցանց հեռարձակումը կարող է էականորեն նվազեցնել միջոցառման ածխածնային հետքը, ինչը իրադարձությունը կդարձնի ավելի կայուն: Դա հնարավոր կդարձնի այն մասնակիցների հեռահար ներկայություն, որոնք ֆիզիկապես չեն կարող ներկա լինել միջոցառմանը կամ ստիպված են հեռվից գալ շատ կարճ շնորհանդեսի համար:

Ինչպես է միջոցառման մասնակիցների սնունդը կապված բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական խնդիրների հետ

Սնունդն ու սուրճի ընդմիջումները միջոցառման կարևոր մասն են, դրանք ոչ միայն մասնակիցներին տալիս են փոքր-ինչ հանգստանալու և ուժերը վերականգնելու, այլև միջոցառման ընթացքում ստացված տեղեկատվությունը քննարկելու, նոր գործընկերային կապեր ստեղծելու հնարավորություն: Առողջ սննդակարգը արտացոլում է մեր մշակութային կոդը և մեզ դարձնում ավելի առողջ: Սակայն սննդամթերքի արտադրությունը էական ազդեցություն է թողնում շրջակա միջավայրի, սոցիալական և տնտեսական ոլորտի վրա: Միջոցառումների կայուն կազմակերպման ժամանակ անհրաժեշտ է հատուկ ուշադրություն դարձնել ոչ միայն ճաշացանկին, այլև սեղանների սպասքավորմանը:

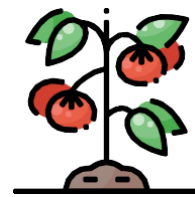
Ըստ Համաշխարհային պարենային ծրագրի տվյալների՝ 135 միլիոն մարդ տառապում է սովից՝ հիմնականում մարդածին կոնֆլիկտների, կլիմայի փոփոխության և տնտեսական անկման հետևանքով: Ընդ որում, ամեն տարի արտադրվող պարենի ամբողջ ծավալի մոտ մեկ երրորդը (համարժեք է 1,3 միլիարդ տոննայի՝ մոտավորապես մեկ տրիլիոն դոլար արժեքով) նեխում է սպառողների և մանրածախ առևտրի ձեռնարկությունների աղբամաններում կամ փչանում է փոխադրման և հավաքագրման ոչ պատշաճ պայմանների պատճառով: Այսինքն փաստացի սովի խնդիրը մեծապես պայմանավորված է ոչ թե նրանով, որ մարդկությունը ի վիճակի չէ անեցնել բավարար ուտելիք բոլորի համար, այլ նրանով, որ մատակարարումների և սպառման ծավալի պլանավորման շղթաներն անկատար են և կարող են օպտիմալացվել:

Սննդամթերքի ածխածնային հետքը

1 կգ մթերքն արտադրելիս կգ ածխաթթու գազ

Սննդամթերքի արտադրությունը նույնպես բացասաբար է ազդում կլիմայի վրա: Ջերմոցային գազերի ամենամեծ քանակությունը գոյանում է կարմիր մսի (տավարի, ոչխարի) արտադրության ժամանակ, ամենաքիչը՝ մրգերի և բանջարեղենի արտադրության ժամանակ:

Նկ. 7

1,1 կգ

Լոլիկ

2 կգ

Տոֆու պանիր

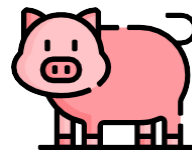
2,7 կգ

Ցորեն

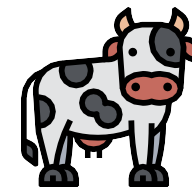
2,9 կգ

Կարտոֆիլ

12,1 կգ

Խոզի միս

27 շճ

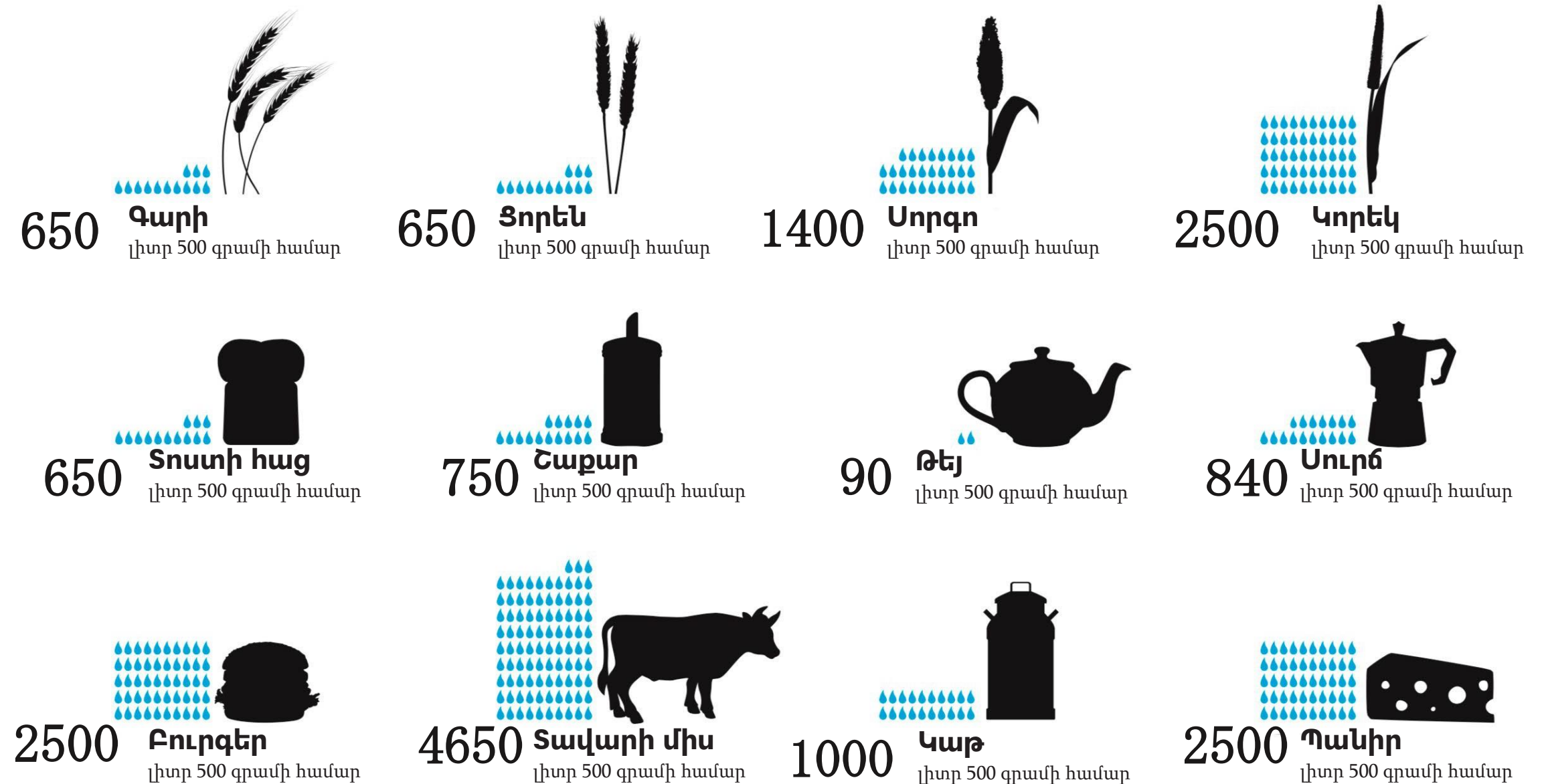
Տավարի միս

39,2 կգ

Ոչխարի միս

Արտադրված ուտելիքի յուրաքանչյուր գրամին հետևում է անտեսանելի ջրային հետք, չէ որ սննդամթերքի արտադրությունը պահանջում է քաղցրահամ ջրի օգտագործում: Եվ այստեղ կրկին «չեմպիոնը» կարմիր մսի, մասնավորապես, հորթի մսի արտադրությունն է: Սակայն ուշադրություն դարձրեք հետևյալ հանգամանքին. միջոցառման սուրճի ընդմիջման անքակտելի մասը՝ սուրճը սպասքավորելու համար (սրճաման, 750 միլիլիտր) պահանջվում է մոտավորապես 840 լիտր ջուր սրճի հատիկների աճեցման և արտադրության համար:

Կարևոր է հիշել «սննդային» հարցի սոցիալական և տնտեսական ասպեկտների մասին: Մասնավորապես, զարգացող երկրներում սուրճի, թեյի, կակաոյի, շոկոլադի, բամբակի տեղական արտադրողներն իրենց աշխատանքի դիմաց ստանում են անարդարացի, ցածր վճար, տնկադաշտերում չահագործվում է մանկական աշխատուժը, ցանքերի համար ոչնչացվում են եզակի բնական զանգվածներ, իսկ գևորդները արտադրված ապրանքների համար առաջարկում են նվազագույն գին:

Այս խնդրի լուծման համար մշակվել է «Արդարացի առևտուր» («Fair trade») հատուկ ծրագիր. սա մեխանիզմ է, որը կոչված է օգնել զարգացող երկրների արտադրողներին սահմանել կայուն և արդարացի առևտրային հարաբերություններ: Արդարացի առևտրի շարժման անդամներն արտահանողներին առաջարկում են ավելի բարձր գներ, ինչպես նաև բարելավում են սոցիալական և էկոլոգիական չափորոշիչները (սա և՛ ապրանքի դիմաց արդար գինն է, և՛ մանկական ու հարկադիր աշխատանք չօգտագործելու երաշխիքը, և՛ տեղական ֆերմերների ներուժի մեծացումը, և՛ ազնիվ բիզնեսը, և՛ շրջակա միջավայրի պաշտպանությունը):

«Արդարացի առևտուր» մեխանիզմի շրջանակներում արտադրված ապրանքները կարելի է ճանաչել հատուկ մականշմամբ: Որպես կանոն, այդպիսի մականշում կարելի է հանդիպել թեյի, սուրճի, շոկոլադի, որոշ մրգերի (բանանների, ցիտրուսային մրգերի), բամբակյա արտադրանքի փաթեթավորման վրա

ՆԿ. 9. «FAIRTRADE» ՆՇԱՆՆ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՒՄ Է ԱՐԴԱՐԱՑԻ
ԱՌԵՎՏՐԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ
ՄԱԿՆՇՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպես ընտրել ճաշացանկը և սպասքավորել սեղանը կայուն միջոցառման մասնակիցների համար

Կայունության ասպեկտները հաշվի առնելով՝ մասնակիցների սննդի ու սուրճի ընդմիջումները կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է սկսել ճաշացանկի պլանավորումից: Ձեզ անհրաժեշտ է նախապես ադմինիստրատորի կամ խոհարարի հետ քննարկել հնարավոր տարբերակները այն հաստատությունում, որտեղ ենթադրվում է կազմակերպել հյուրասիրությունը:

Նախապատվությունը տվեք վեգետարիանական և վեգանային ուտեստներին: Եթե դա չստացվի, գոնե ճաշացանկում կրճատեք մսի և ձկան քանակությունը, քանի որ դրանց արտադրությունն ու հանույթը առավել մեծ ազդեցություն է ունենում շրջակա միջավայրի վրա:

Ուտեստների բաղադրությունը մշակեք այնպես, որպեսզի դրանցում օգտագործվի հնարավորինս շատ սեզոնային և տեղական մթերքներ: Սա թույլ կտա նվազեցնել կլիմայի վրա բացասական ազդեցությունը՝ երկարատև փոխադրումը բացառելու միջոցով: Նման մոտեցումը նաև թույլ կտա աջակցել տեղի հանրության և ուժեղացնել տեղական տնտեսությունը:

Ճաշացանկը պլանավորելիս փորձեք խուսափել խորը վերամշակման մթերքներից, օրինակ, երշիկից, խոզապուխտից, թխվածքաբլիթից, կոնֆետներից, քաղցր գազավորված ըմպելիքից, մրգային հյութերից: Նման սնունդը շատ կալորիական է, առաջացնում է շատակերություն, ոչ այնքան օգտակար է, բացի դրանից, դրա արտադրության և փոխադրման համար ծախսվում են մեծաթիվ բնական ռեսուրսներ:

Սուրճի ընդմիջումներին քաղցր թխուկների և կոնֆետների առատության փոխարեն որպես այլընտրանք կարելի է առաջարկել սեզոնային մրգեր, հատապտուղներ, կամ էլ, օրինակ, օգտակար աղանդեր (մրգային պաստեղ, զեֆիր, չրեր, ընկուզեղեն):

Սուրճ, թեյ, շոկոլադ կամ մրգեր ձեռք բերելիս, հնարավորության դեպքում նախապատվությունը տվեք «FairTrade» նշանով մակնշված ապրանքներին (նկ. 9):

Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել սուրճի ընդմիջման համար թեյի ընտրության վրա: Խորհուրդ է տրվում կրճատել «բուրգի» տեսքով փաթեթավորված թեյի գնումը, քանի որ այս դեպքում փաթեթիկը պատրաստվում է պլաստիկից, որը ենթակա չէ վերամշակման: Բացի այդ, ըմպելիքի մեջ միկրոպլաստիկի հայտնվելու վտանգը ավելի բարձր է, իսկ շրջակա միջավայր՝ երաշխավորված է: Եթե չկա փաթեթավորված թեյից հրաժարվելու հնարավորություն, ապա ընտրեք թղթե փաթեթներով թեյ (թեև այդտեղ էլ կան պլաստիկի փոքր կտորներ): Լավագույն լուծումը կլինեն թեյը կամ տեղական հայկական արտադրության խոտաբույսերը, (օրինակ, «Favit» խոտաբույսերի հավաքածուները, թեյնիկում թրմված «КалиЛаска», «Биотест» թեյերը):

Հասկանալու համար, թե ինչպես ընտրել թեյը սուրճի ընդմիջումների համար, կարելի է դիմել հետևյալ հոդվածի օգնությանը «Ինչպե՞ս է թեյի թրմիչն օգնում չարտադրել թափոններ»
<https://ecoidea.by/ru/article/3206>

Սուրճի ընդմիջում կազմակերպելով, հնարավոր է աջակցել Հայաստանի բնակչության սոցիալապես խոցելի խմբերին: Օրինակ, «Добрае печыва» (կայք www.dobrae.by) հացի արտադրամասը սովորեցնում, աշխատանքի է տեղավորում մտավոր և հոգեկան առանձնահատկություններով անձանց: Նրանք արհեստավարժ հացագործի հսկողության ներքո պատրաստում են թխվածքաբլիթ, որը կարող է զարդարել նաև ձեր միջոցառումը: Կամ, օրինակ, սուրճի ընդմիջմանը կարելի է հրավիրել «Инклюзивный бариста» նախագիծը, որը ոչ միայն կարող է ձեր միջոցառմանը մատուցել ամենահամեղ սուրճը, այլև օգնում է հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքի տեղավորման և սոցիալական հարմարվողականության գործում:

Թոփ-6 խորհուրդ այն մասին, թե ինչպես միջոցառման մասնակիցների սննդընդունումը դարձնել ավելի կայուն

1

Մշակեք
ճաշացանկ, որտեղ
գերակշռում են
վեգետարիանական
և վեգանական
ուտեստները

2

Նախընտրությունը տվեք
տեղական և սեզոնային
մթերքներին: Աջակցեք
տեղական ֆերմերներին
և արտադրողներին, ձեր
ավանդյն ունեցեք տեղական
տնտեսության մեջ

3

Ճաշացանկում
խուսափեք խորը
վերամշակման
մթերքներից

4

Որպես այլընտրանք
սուրճի ընդմիջմանը
քաղցրավենիքի
փոխարեն առաջարկեք
սեզոնային մրգեր կամ
օգտակար անուշեղեն

5

Հրաժարվեք
փաթեթավորված
թեյից՝ հօգուտ թրմված
թեյի

6

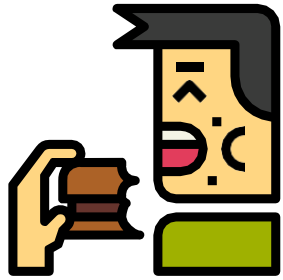
Սուրճի ընդմիջման
համար սննդամթերք
ընտրելիս աջակցեք
սոցիալական և
Էկոլոգիական
նախագծերին

Ինչպես ընտրել ճաշացանկը և սպասքավորել սեղանը կայուն միջոցառման մասնակիցների համար

Մեկ այլ ոչ պակաս կարևոր ասպեկտ էլ, որը հարկ է հաշվի առնել կայուն միջոցառման սնունդը կազմակերպելիս, սննդային թափոնները նվազագույնի հասցնելն է: Ցանկացած միջոցառում կազմակերպելիս այդպիսի թափոնները թափոնների ամենատարածված տեսակն են: Սննդային մնացորդները շրջակա միջավայրի համար ներկայացնում են լուրջ խնդիր, քանի որ օրգանական մնացորդները, հայտնվելով աղբամանում, կազմալուծվում են՝ առաջացնելով ջերմոցային գազեր, որոնք հանգեցնում են կլիմայի փոփոխությանը

Այս խնդրի ելակետային լուծումը մասնակիցների թվաքանակին համապատասխան չափաբաժինների հստակ վերահսկումն է: Նախապես խոհանոցից ճշտեք, թե խոհարարները ինչ քանակի լրացուցիչ չափաբաժիններ կարող են տրամադրել մասնակիցների թվաքանակի ավելանալու դեպքում: Սա մեզ թույլ կտա չպատվիրել ավելորդ ուտեստներ, որոնց կարիքը կարող է չլինել և որոնք կարող են դեն նետվել:

Մասնակիցների համար չափաբաժինների քանակության պլանավորման գործում կարող է օգնել նաև սովորական հարցումը: Առավոտյան միջոցառմանը գրանցվելիս մասնակիցներին տվեք լրացուցիչ հարցաթերթիկ, որտեղ նրանք կարող են նշել, թե սննդի ինչպիսի ընդունումներ են պլանավորում կատարել: Սա ձեզ կօգնի առավելագույնս հստակ հաշվարկել չափաբաժինների անհրաժեշտ քանակությունն ու կանխարգելել օրգանական թափոնների առաջացումը:

Եվս մեկ նուրբ ու կայուն լուծում է սովորական չափաբաժնի կրճատումը

Մարդիկ տարբեր կերպ են հագեցնում. ինչ-որ մեկին անհրաժեշտ է ավելի շատ սնունդ, իսկ մյուսին՝ ավելի քիչ: Եթե դուք, խոհանոցի հետ նախնական պայմանավորվածությամբ, կարող եք ստանդարտ չափաբաժինը դարձնել ավելի փոքր, իսկ կերակուրների մի մասը տրամադրել՝ որպես հավելում, մասնակիցները կարող են ինքնուրույն կարգավորել սննդի քանակը:

Չափաբաժնի չափը կարելի է կարգավորել՝ ճաշը կազմակերպելով «շվեդական սեղանի» սկզբունքով: Սակայն այստեղ կա մի նրբություն. երբեմն բարդ է կանխատեսել այն չափաբաժինների քանակն ու ծավալը, որոնք կմնան: Որպես կազմակերպիչ ցուցաբերեք նախաձեռնություն. ինքնուրույն հավաքեք ուտելիքի մնացորդները կամ առաջարկեք դա անել մասնակիցներին: Թեթև ուտեստը միշտ տեղին կլինի միջոցառումն ավարտելուց հետո կամ հաջորդ օրը: Այս դեպքում կարևոր է խուսափել պենոպոլիստիքից պատրաստված մեկանգամյա օգտագործման կոնտեյներների օգտագործումից, դրանք Էկոլոգիական չեն և չեն ենթարկվում երկրորդային վերամշակման: Միջոցառմանը նախապատրաստվելիս նախապես հոգ տարեք սննդամթերքի համար նախատեսված բազմակի օգտագործման կոնտեյներների մասին:

Թոփ-3 խորհուրդ, թե ինչպես կանխել սննդի թափոնների առաջացումը միջոցառումները կազմակերպելիս

1

Հստակ պլանավորեք չափաբաժինների քանակը. հարցրեք մասնակիցներին, պայմանավորվեք խոհանոցի հետ ուտելիքի քանակության հնարավոր աննշան փոփոխության վերաբերյալ:

2

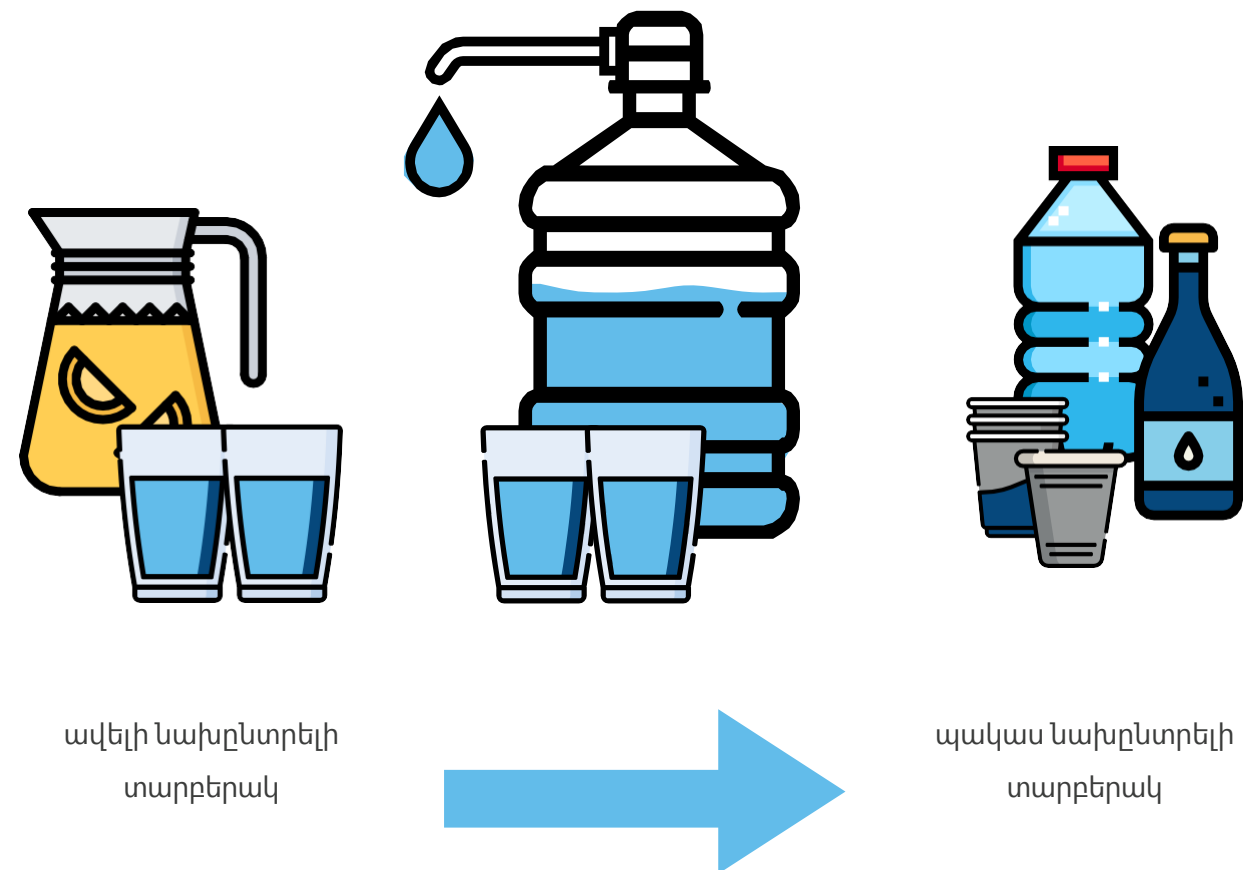
Նվազեցրեք չափաբաժնի ծավալը, սակայն միաժամանակ հավելում տրամադրեք բոլոր ցանկացողներին

3

Մասնակիցներին առաջարկեք կամ ինքներդ վերցրեք ուտելիքի մնացորդները ձեզ հետ: Օգտագործեք նախօրոք պատրաստված բազմակի օգտագործման կոնտեյներներ:

Միջոցառման մասնակիցների համար խմելու ռեժիմը կազմակերպելիս նախապատվությունը տվեք սափորներով և ապակյա բաժակներով ջրին (սա ամենաէկոլոգիական տարբերակն է): Զուրը կարող է լինել եռացրած կամ ծորակից ֆիլտրված:

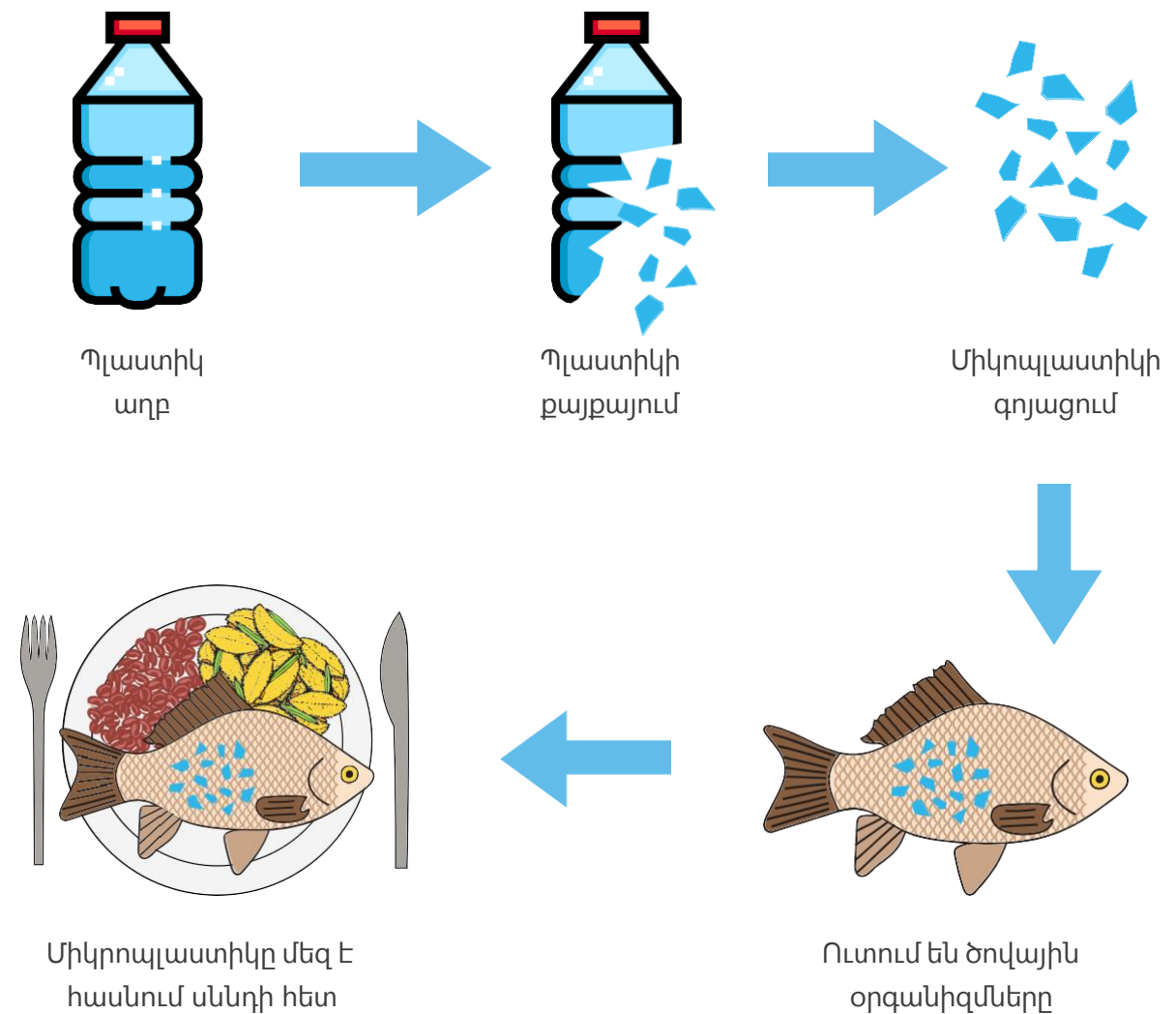
Պլաստիկ և ապակյա շշերի ջուրը պակաս նախընտրելի տարբերակ է: Այդպիսի շշերը թեև ենթարկվում են երկրորդային վերամշակման, սակայն միշտ չեն ընկնում տեսակավորման գծի մեջ: Եթե չկա ջուրը սափորի մեջ լցնելու հնարավորություն, ապա լավ լուծում կլինի պոմպով կամ քուլերով սարքավորված 19-լիտրանոց շշերով ջուրը: Հավելյալ ձեռք բերեք բազմակի օգտագործման պլաստիկ բաժակներ, որոնք կարող եք օգտագործել նաև հետագայում:

Սեղանը սպասքավորելիս բացառեք մեկանգամյա օգտագործման սպառողական փաթեթավորման մեջ փաթեթավորված մթերքների օգտագործումը. շաքար, աղ, սոուսներ փոքրիկ ամաններով, սերուցք բաժնային կոնտեյներներում, թեյ անհատական փաթեթներում: Ընտրեք ավելի կայուն և ընդունված այլընտրանքներ. շաքար՝ բաժնային շաքարամանում, սերուցք՝ սերուցքամանում և այլն:

Խուսափեք մեկանգամյա օգտագործման պլաստիկ սպասքի օգտագործումից, ըմպելիքի մնացորդներից, պոլիստիրոլից պատրաստված կոնտեյներներից (պենոպլաստային կոնտեյներներ): Ողջ մեկանգամյա օգտագործման սպասքն առանց բացառության չի ենթարկվում երկրորդային վերամշակման, իսկ դա նշանակում է, որ միջոցառումից անմիջապես հետո կհայտնվի աղբանոցում, որտեղ կքայքայվի ավելի քան 400 տարի: Բացի այդ, շրջակա միջավայր ընկնելիս պլաստիկ սպասքը և փաթեթները կարող են դառնալ շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության համար վտանգավոր միկրոպլաստիկի աղբյուր (սկ. 11).

Միկրոպլաստիկի առաջացումը

Կենսաքայքայվող պլաստիկից պատրաստված մեկանգամյա օգտագործման սպասքը նույնպես համարժեք այլընտրանք չէ մի շարք պատճառներով: Կենսապլաստիկները կարող են լինել ինչպես բուսական հումքի (օրինակ, եգիպտացորենի օսլայի), այնպես էլ հանածո վառելիքի հիմքի վրա: Եթե պլաստիկը կենսաքայքայվող է, ապա դրա քայքայման համար ամեն դեպքում անհրաժեշտ են որոշակի պայմաններ (բարձր ջերմաստիճան և ճնշում, այսինքն արդյունաբերական կոմպոստավորում): Որոշ կենսաքայքայվող պլաստիկներ մինչև վերջ չեն քայքայվում (ավանդական և օքսոքայքայվող պլաստիկներ) և ձևավորում են առողջության ու շրջակա միջավայրի համար վտանգավոր միկրոպլաստիկ:

Չնայած վաճառքում կենսաքայքայվող ապրանքների առկայությանը (սպասքի, չափածորարվող և փաթեթավորվող փաթեթների), Հայաստանում տվյալ պահին չկան պայմաններ արդյունաբերական կոմպոստավորման համար: Սա նշանակում է, որ կենսաքայքայվող պլաստիկը պլաստիկի մնացած տեսակների հետ կուղարկվի աղբանոց:

Պլաստիկի տարբեր տեսակների տարբերությունները

Կոմպոստավորվող

- ⚡ Չի առաջացնում միկրոպլաստիկ
- ⚡ Կարելի է գցել կոմպոստի մեջ

Օքսոքայքայվող

- ⚡ Լրիվ չեն քայքայվում
- ⚡ Աղտոտում է շրջակա միջավայրը և միկրոպլաստիկի տեսքով մտնում է սննդային շղթաների մեջ:

Պլաստիկ

- ⚡ Չի քայքայվում շրջակա միջավայրում
- ⚡ Աղտոտում է շրջակա միջավայրը և միկրոպլաստիկի տեսքով մտնում է սննդային շղթաների մեջ:

Եթե ձեր կազմակերպությունը չունի բավականաչափ բազմակի օգտագործման սպասք, դուք կարող եք.

- ▶ պայմանավորվել հասարակական սննդի կետի հետ, որը կազմակերպում է ձեր սնունդը, որպեսզի նրանք առանձին վճարի դիմաց, տրամադրեն անհրաժեշտ քանակությամբ սպասք,
- ▶ սպասքը վարձակալել մասնագիտացված կազմակերպություններից,
- ▶ նաև հետագայում օգտագործելու նպատակով գնել անհրաժեշտ քանակի բազմակի օգտագործման պլաստիկ սպասք (օրինակ, բաժակներ) և դրանք օգտագործել հետագա միջոցառումներին,
- ▶ միջոցառման մասնակիցներին խնդրեք գալ իրենց բազմակի օգտագործման թերմոգավաթներով կամ ջրի շշերով:

Փորձեք գտնել ձեզ համար ամենահարմար տարբերակը, որպեսզի խուսափեք մեկանգամյա օգտագործման սպասք օգտագործելուց: Հիշեք, որ կենսաքայքայվող փաթեթավորումը Հայաստանի պայմաններում խնդրի լուծում չէ: Իրավիճակը նույնն է թղթե սպասքի դեպքում (բաժակներ, ափսեներ), քանի որ առավել հաճախ նրանք պարունակում են պլաստիկի գերբարակ շերտ, ինչը դժվարացնում է երկրորդային վերամշակումը: Թղթյա սպասքը նույնպես ուղարկվում է աղբաման՝ սննդի մնացորդներով խիստ աղտոտված լինելու պատճառով:

Եթե ցանկանում եք իմանալ, թե ինչ խնդիրներ կան՝ կապված թղթյա սպասքի հետ, կարող եք ծանոթանալ «Անհարմար ճշմարտություն թղթե բաժակների մասին» հոդվածին <https://ecoidea.by/ru/article/1717>

Թոփ-3 խորհուրդ՝ միջոցառման կազմակերպման ժամանակ մեկանգամյա օգտագործման սպասքից և փաթեթավորման թափոններից խուսափելու համար

1

Մասնակիցների համար խմելու գործընթացը կազմակերպելիս Նախապատվությունը տվեք գտված ջրով լի ապակյա սափորներին, և ապակյա բաժակներին:

2

Հրաժարվեք մեկանգամյա սպառողական փաթեթավորմամբ մթերքների օգտագործումից: Նախապատվությունը տվեք բազմակի օգտագործման այլընտրանքներին և չափաճրարման մեծ ծավալով տարբերակին:

3

Խուսափեք մեկանգամյա օգտագործման սպասքից և սովորական պլաստիկից: Խուսափեք կենսաքայքայվող պլաստիկից: Նման սպասքը Հայաստանում դեռևս երկրորդային վերամշակման չի ենթարկվում և պարզապես կուղարկվի աղբանոց:

Ինչպես ընտրել նյութեր և ծառայություններ կայուն միջոցառում անցկացնելիս

Միջոցառում անցկացնելիս օգտագործվում են մեծ քանակությամբ տարբեր նյութեր. սպառման նյութեր, բաժանելու համար նախատեսված նյութեր և գովազդային նյութեր, բաններներ, գրասենյակային ապրանքներ, հուշանվերներ ու բրենդավորված նվերներ միջոցառման հյուրերին ու մասնակիցներին:

Որպեսզի ձեր միջոցառումը լինի կայուն, կարևոր է պատշաճ ուշադրություն դարձնել միջոցառմանը սովորական ընթացակարգերի կազմակերպման վրա (օրինակ, մասնակիցների գրանցման, հետադարձ կապի հավաքման): Այս հարցում կարող են օգնել շրջանաձև տնտեսության արդեն հայտնի սկզբունքները, բազմաթիվ բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական խնդիրներից կարելի է խուսափել նաև ապրանքի կամ ծառայության ճիշտ պլանավորման ու դիզայնի դեպքում:

Այս խնդրի լուծման գործում կարող է օգտակար լինել նաև 4R (Refuse – Reduce – Reuse – Recycle) հայեցակարգը, որի սկզբունքներին կարելի է հետևել

Refuse. հրաժարվեք ոչ պետքական իրերից և վերանայեք սովորական մոտեցումները

Սա ամենակարևոր փուլն է, որը թույլ կտա միջոցառումը դարձնել իսկապես կայուն: Վերլուծեք «Ինչո՞ւ ենք մենք միջոցառումը կազմակերպում հենց այդ կերպ» հարցի բոլոր պատասխանները:

Այսօր մենք ունենք միջոցառում կազմակերպելու գիտելիքներ ու հնարավորություններ՝ հաշվի առնելով կայունության ասպեկտները: Այս դեպքում դուք նպաստում եք ձեր միջոցառման մասնակիցների և ձեզ հետ աշխատողների մոտ նոր դրական սովորույթների ձևավորմանը: Հրաժարվեք ավելորդ իրերից. օրինակ միջոցառման մասնակցի սովորական փաթեթը, որը պարունակում է թղթապանակ, գրիչ, նոթատետր, տպագրված ծրագիր, տարատեսակ բուկլետներ, կարելի է հեշտությամբ բացառել: Ծրագիրը տպեք մեծ ձևաչափով և տեղադրեք տեսանելի վայրում: Պարտադիր ծրագիրը տեղակայեք առցանց, ավելացրեք հղումը ընդհանուր տպագրված ծրագրում, որպեսզի յուրաքանչյուրը կարողանա տեսնել հանդիպման պլանն իր հեռախոսում: Կարելի է բաժանելու նպատակով տպել մի քանի տպագիր ծրագիր և դրանք տրամադրել միայն ըստ պահանջի: Մասնակիցներին պարտադիր բացատրեք, որ նրանք կարող են իրերից օգտվել ըստ անհրաժեշտության և միշտ կարող են վերադարձնել, եթե այն նրանց պետք չէ:

Reduce: կրճատեք սպառումը

Վերանայեք ձեր միջոցառման համար նյութերի պահանջը: Հասկացեք, թե նյութերից, տեխնիկայից, ծառայություններից որն է պարտադիր ձեր միջոցառման համար, և որը կարելի է շրջանցել: Օրինակ, միջոցառման վերաբերյալ տպագրական տեղեկատվական բանները կարելի է փոխարինել էկրանով հեռարձակվող էլեկտրոնային գրադրվագով:

Եթե կարելի է խուսափել ցանկացած ավելորդությունից մեկ անգամվա համար, ապա կարելի է կազմել երեք ցուցակ՝ սպիտակ, մոխրագույն և սև: Սպիտակի մեջ կներառվեն պարտադիր նյութերն ու ծառայություններ, առանց որոնց ձեր միջոցառումն անհնար է: Մոխրագույն ցուցակի մեջ կարելի է ընդգրկել ոչ պարտադիր նյութերը, սակայն դրանցից հրաժարվելը, ըստ սովորության, միանգամից չի ստացվում: Իսկ ահա սև ցուցակում պետք է հայտնվեն այն նյութերն ու ծառայությունները, որոնք չեն համապատասխանում կայունության սկզբունքներին և որոնցից դուք հաստատ խուսափելու եք միջոցառումների կայուն կազմակերպման ժամանակ: Ժամանակի ընթացքում վերանայեք ցուցակները՝ կրճատելով սպիտակն ու մոխրագույնը՝ ի հաշիվ սև ցուցակի ավելացման: Այդպես արեք այնքան ժամանակ, քանի դեռ ձեզ մոտ չի մնացել միջոցառումների կազմակերպման համար անհրաժեշտ նվազագույնը:

Reuse: կրկին օգտագործեք իրերը

Որպեսզի այս կանոնն աշխատի, անհրաժեշտ է նախապես մտածել ապրանքների դիզայնի և տեսակակազմի մասին: Պրոմոկյուրներ գնելիս կամ ստեղծելիս տվեք ձեզ հարցեր, որոնք կօգնենք շտկել ընտրությունը: Միջոցառումից հետո ի՞նչ տեղի կունենա այս իրերից յուրաքանչյուրի հետ: Հնարավո՞ր է արդյոք այս կամ այն իրը կրկին օգտագործել կամ նորոգել: Օրինակ, միջոցառման ամսաթվով ու անցկացման վայրի նշումով բրենդավորված նոթատետրերն արդեն անհնար կլինի օգտագործել հաջորդ տարի՝ ի տարբերություն ընդհանուր օգտակար տեղեկատվություն պարունակող ունիվերսալ նոթատետրերի:

Recycle: նյութերը հանձնեք երկրորդային վերամշակման

Այն նյութերը, որոնք ամեն դեպքում դարձել են թափոն, պետք է հնարավորության դեպքում տեսակավորվեն և ուղարկվեն երկրորդային մշակման: Այս կետը մանրամասն կքննարկենք հաջորդիվ:

Ինչպես կրճատել թղթի օգտագործումը կայուն միջոցառման ընթացքում

Առկա միջոցառում անցկացնելիս սովորական է դարձել այն մոտեցումը, երբ տպագրական նյութերը դարձնում ենք անքակտելի ատրիբուտ, որն օգնում է միջոցառում կազմակերպելու և անցկացնելու գործում: Հրավերները, ծրագրերը, ֆլայերներն ու ելույթների դրույթները, ցուցակները, գրանցման համար նախատեսված նոթատետրերը՝ այս ամենը մեծամասամբ օգտագործվում է կոնֆերանսի ժամանակ, իսկ հետո ուղարկվում աղբարկղ:

Կայուն միջոցառմանը գլխավոր խնդիրը ցանկացած գնով թղթի և տպագրական նյութերի օգտագործումը կրճատելն է: Թուղթը ենթարկվում է երկրորդային վերամշակման, սակայն դրա արտադրությունն ու օգտագործումը բացասական ազդեցություն են ունենում շրջակա միջավայրի վրա:

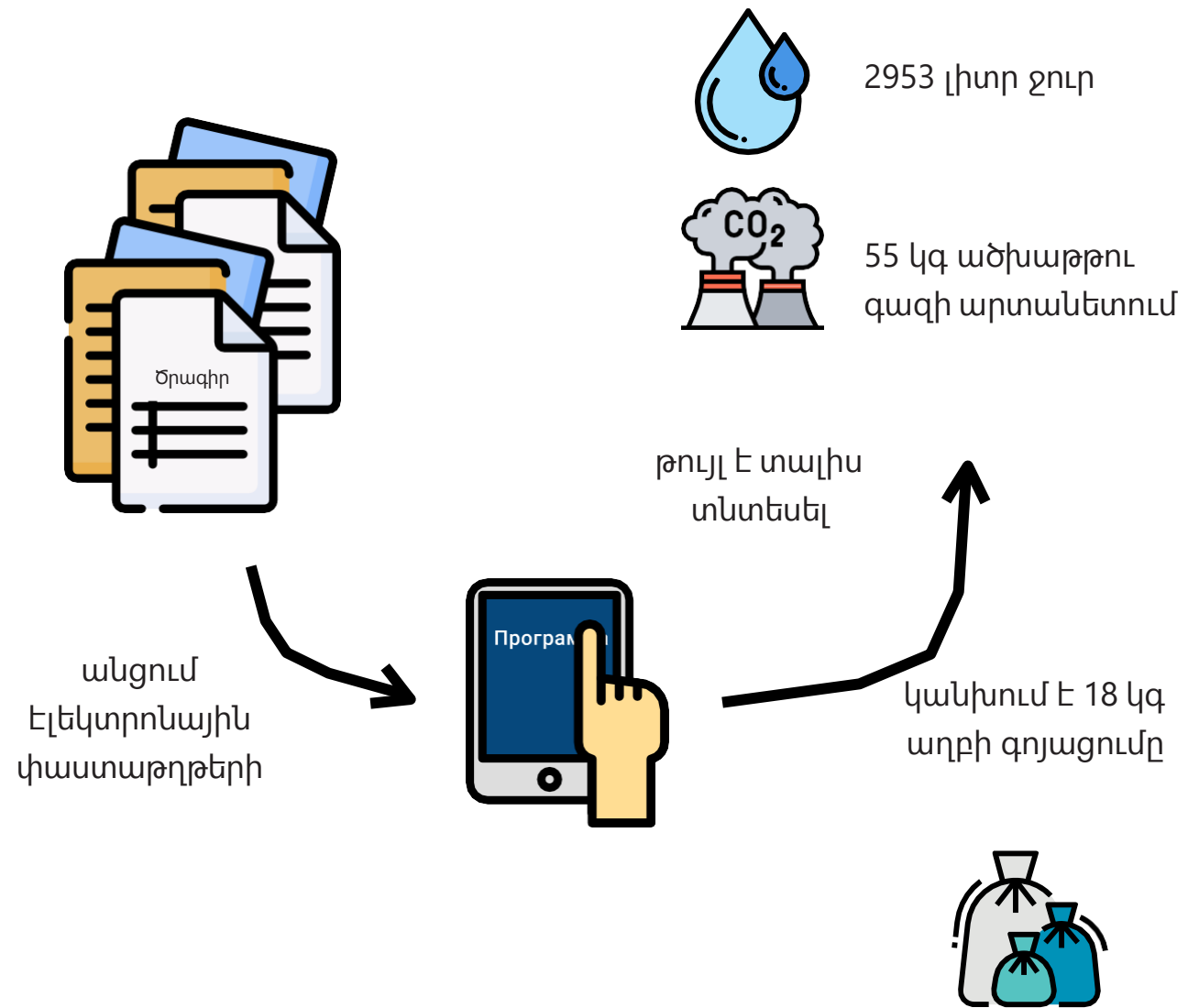
Օրինակ, եթե 100 մարդուց բաղկացած կոնֆերանսին յուրաքանչյուր մասնակցի նախատեսված է տրամադրել օգտակար տեղեկատվության 20 տպագիր թերթ (ծրագիր, գնահատման հարցաթերթ, շնորհանդեսների դրույթներ, բանաձևի տեքստ), ապա առանց թղթի գործածման կոնֆերանսին անցումը թույլ է տալիս կանխել 55 կիլոգրամ ջերմոցային գազերի արտանետումները, 18 կիլոգրամ թափոնների գոյացումը և 2593 լիտր ջրի խնայումը: Ավելորդ է խոսել ֆինանսների և ժամանակի տնտեսման մասին, որոնք ծախսվել են այդ նյութերի արտադրության (տպագրության) և տեսակավորման վրա:

Նկ. 13

Տպիչի համար մոտավորապես ութ հազար թերթ սովորական թուղթ արտադրելու համար կտրվում է մեկ հասուն ծառ: Սա ոչ միայն վնասում է անտառի էկոհամակարգին, այլև բացասական ազդեցություն է ունենում կլիմայի վրա:

Կան մեծ քանակի տեխնոլոգիական լուծումներ, որոնք կայուն միջոցառումներ անցկացնելիս թույլ են տալիս կրճատել թղթի օգտագործումը: Չի բացառվում, որ առաջին անգամ դրա համար կարող է մի փոքր ավելի շատ ժամանակ պահանջվել, սակայն էկոլոգիական, սոցիալական և տնտեսական դրական արդյունքը իրեն սպասեցնել չի տա:

Կազմակերպիչների թիմի հետ առաջիկա միջոցառումը նախապատրաստելուց առաջ կատարեք վերլուծություն, թե ձեր միջոցառմանը սովորաբար որտեղ է օգտագործվում թուղթը: Մասնակիցների հետ մտովի անցեք ողջ ճանապարհը՝ գրանցման պահից մինչև միջոցառման ավարտը: Գործընկերների հետ կազմակերպեք ուղեղային գրոհ և մտածեք, թե ինչ կայուն լուծում կարելի է առաջարկել յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքի համար՝ թղթի օգտագործումը նվազեցնելու նպատակով:

Թուփ-13 խորհուրդ, որոնք կօգնեն կրճատել միջոցառման ընթացքում թղթի օգտագործումը

1

Միջոցառումը նախապատրաստելիս մշակեք և մասնակիցների էլեկտրոնային փոստին նախապես ուղարկեք աշխատանքի համար բոլոր անհրաժեշտ նյութերի էլեկտրոնային տարբերակը: Անհրաժեշտության դեպքում մասնակիցներին խնդրեք դրանք նախապես բեռնել հեռախոսի, պլանշետի կամ համակարգչի մեջ:

2

Ձեր կազմակերպության կայքում մշակեք միջոցառմանը նվիրված առանձին էջ, կամ ստեղծեք խումբ ցանկացած հարմար սոցիալական ցանցում: Այնտեղ դուք կարող եք խմբավորել շնորհանդեսների բոլոր նյութերը, ինչպես նաև լուսանկարներն ու այլ օգտակար փաստաթղթեր: Հղումը մասնակիցներին ուղարկեք նախապես, ինչպես նաև միջոցառում անցկացնելիս այն տեղադրեք տեսանելի վայրում:

3

Միջոցառմանն ապահովեք հասանելիություն համացանցին, որպեսզի մասնակիցները կարողանան անխափան օգտագործել էլեկտրոնային փաստաթղթերը:

4

Հրաժարվեք մասնակցի իրերի ստանդարտ հավաքածու պարունակող՝ սովորական թղթապանակից: Ազատ հասանելիությամբ տեղադրեք գրենական պիտույքներ, գրառումների համար նախատեսված թուղթ, բաշխման ենթակա նյութեր: Մասնակիցներին հնարավորություն տվեք վերցնել այն, ինչը նրանց իսկապես անհրաժեշտ է աշխատանքի համար:

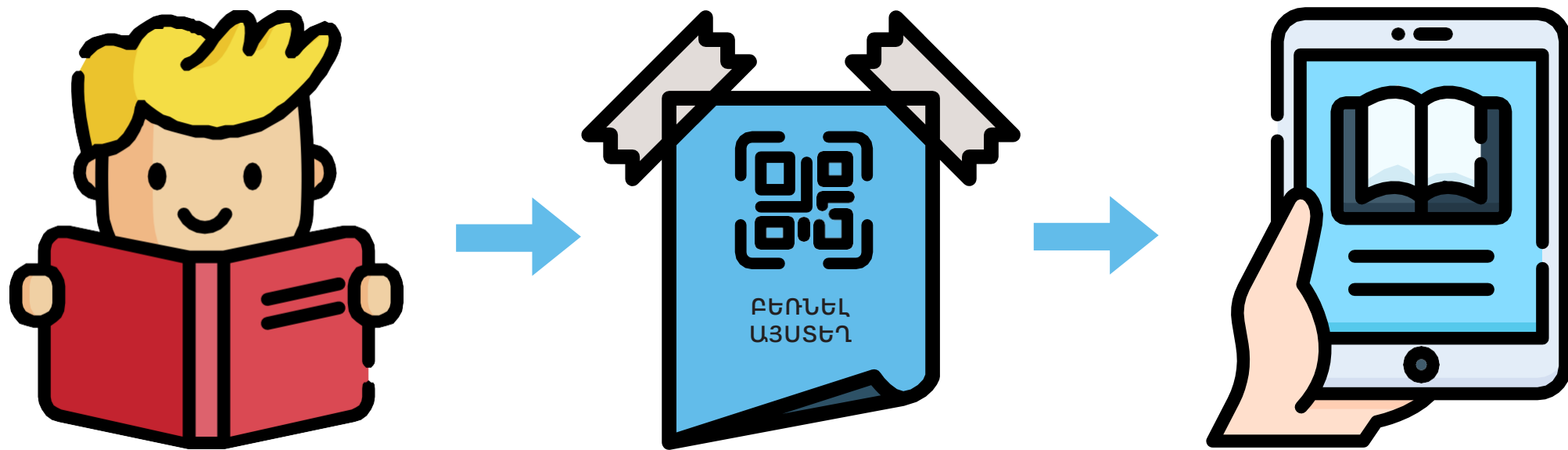
5

Մեծ ձևաչափով տպագրեք միջոցառման ծրագրերի մի քանի օրինակ, դրանք տեղադրեք ձեր միջոցառման ամենաբանուկ վայրերում: Հրաժարվեք միջոցառման ծրագիրը յուրաքանչյուր մասնակցի համար տպագրելուց:

6

Մասնակիցներին հնարավորություն տվեք ընտրել բաշխման և կրթական նյութերի՝ իրենց համար առավել ցանկալի տարբերակ (բրոշյուր, գրքեր, բուկլետներ): Տպագիր տարբերակի կողքին տեղակայեք QR-ծածկագիր, որով կբացվի ձեր կայքը կամ սոցիալական ցանցի խումբը՝ ներբեռնման համար նախատեսված նյութերի էլեկտրոնային տարբերակով (նկ. 14)

Նկ. 14

Մասնակիցների մի մասին կարող է ավելի հարմարավետ (այն է՝ ավելի Էկոլոգիական) լինել գրքի Էլեկտրոնային տարբերակի օգտագործումը, սակայն այդ դեպքում հետաքրքիր է նախապես սահուն ծանոթանալ տպագրական տարբերակի հետ: Դրա համար միջոցառմանը կարող են լինել գրքերի և այլ նյութերի օրինակներ, իսկ կազմակերպիչը կարող է տպել հայտարարությունը կամ պիտակը՝ բեռնելու համար նախատեսված QR-ծածկագրով: Բավական է մոտեցնել սմարթֆոնը և ծառերը փրկված են:

7

Ողջ կարևոր տեղեկատվությունը էլեկտրոնային տեսքով կրկնեք պրոյեկտորի էկրանին:

8

Բոլոր մասնակիցների ներառականությունը ապահովելու համար (որոշները կարող են մուտք չունենալ էլեկտրոնային նյութերի նկատմամբ) տպեք նյութերի մի քանի թղթային օրինակներ:

9

Միջոցառման մասնակիցներից հետադարձ կապ հավաքելու համար օգտագործեք տարբեր օժանդակ էլեկտրոնային ծրագրեր (օրինակ, [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com) կայք հետադարձ կապ հավաքելու և «ուղիղ եթերով» հարցումներ անցկացնելու համար) կամ հարցումը կատարեք գուգլ-ձևաթղթերում:

10

Եթե միջոցառմանը աշխատանքի համար անհրաժեշտ է ֆլիփչաթ, ապա նախապատվությունը տվեք սպիտակ գրատախտակին և ջրային հիմքով մարկերներին: Գրատախտակին գրվածը պահպանելու համար բավարար է պարզապես լուսանկարել:

11

Եթե միջոցառման աշխատանքն ապահովելու համար ամեն դեպքում անհրաժեշտ են մեծ թերթեր (ֆլիփչաթի համար նախատեսված թերթեր) Էկոլոգիական այլընտրանք կարող

է դառնալ գրելաթուղթ՝ (նկարելու համար նախատեսված թուղթ, քրաֆթ-թուղթ) գլանափաթեթների մեջ: Այդպիսի թուղթը մատակարարվում է առանց լրացուցիչ պլաստիկ փաթեթի, խնայող է, կարելի է ընտրել անհրաժեշտ ձևաչափը, կարող է լինել տեղական արտադրության:

12

Խոսնակների շնորհանդեսները կարելի է խմբավորել և ներբեռնել ձեր կազմակերպության կայք կամ օգտվել շնորհանդեսների պահպանության համար նախատեսված հատուկ ծառայություններից (օրինակ, <https://www.slideshare.net>): Բեռնելու համար մասնակիցներին կարելի է տրամադրել QR-ծածկագիր կամ էլեկտրոնային նամակով ուղարկել հղում: Կա մի նրբություն. նախապես խոսնակներից ստացեք նրանց նյութերը հրապարակելու համաձայնություն:

13

Եթե ամեն դեպքում առկա է նյութերը տպելու անհրաժեշտություն, ապա փորձեք հավատարիմ մնալ Էկոլոգիական տպագրության չափանիշներին: Երբ տպագիր օրինակներն այլևս պետք չեն լինի, դրանք անհրաժեշտ է ուղարկել մակուլատուրա՝ երկրորդային վերամշակման: Նույնն արեք մնացած թղթերի հետ (օրինակ, ֆլիփչաթով թղթի):

Միջոցառումներին բնապահպանական տպագրության թոփ-5 առաջարկություն

1

Ցանկալի է տպագրության համար օգտագործել թուղթ տեղական արտադրության երկրորդային վերամշակման հումքից (օրինակ, Գոսզնակի Բորիսովսկի թղթի ֆաբրիկայի արտադրության):

2

Տպեք թերթի երկու կողմերի վրա:

3

Փաստաթղթերը տպելիս օգտագործեք խնայող, կոմպակտ տառատեսակներ. Century Gothic, Calibri, Times New Roman և մինչև մեկ սանտիմետր նեղ դաշտեր՝ բոլոր կողմերից:

4

Ընթերցանության համար տպագրության դեպքում բացառեք փաստաթղթի ավելորդ մասերը (օրինակ, տիտղոսաթերթ, գրականության ցանկ և այլ քիչ կարևոր մասեր), ջնջեք դատարկ հատվածները, ուժեղ մգեցմամբ հատվածները:

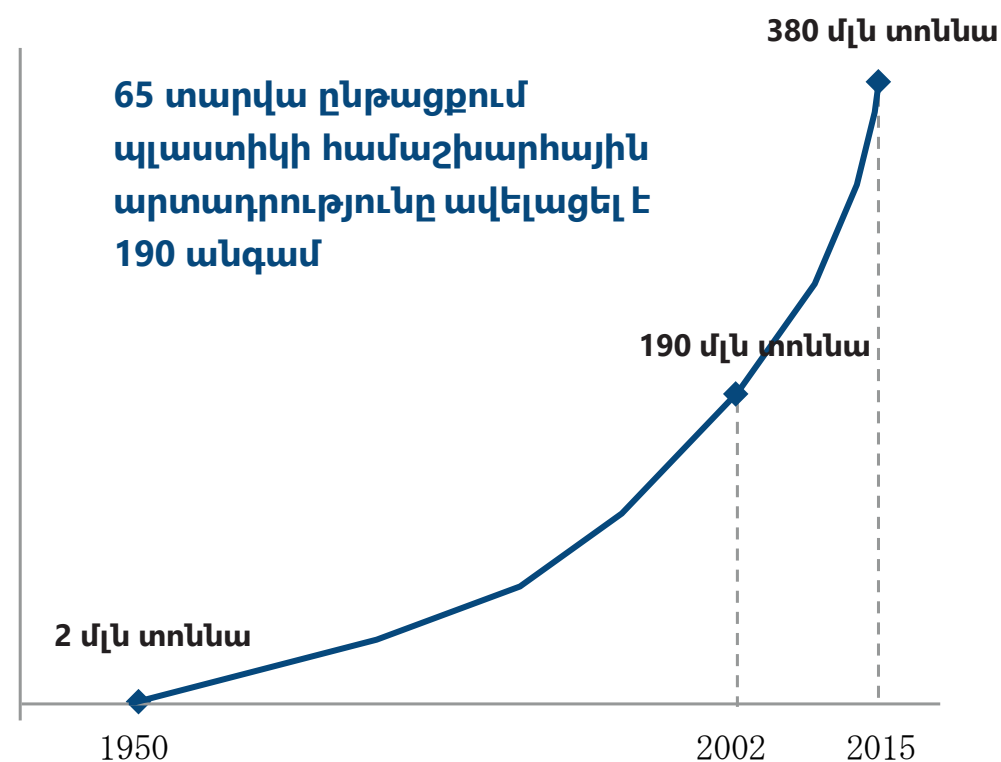
5

Դիպլոմներ, հավաստագրեր ու նմանատիպ կտրվածքներ տպելիս դրանք դարձրեք առավելագույնս համապարփակ, մի կշեք ամսաթիվ, անձնական տվյալներ: Այդպես մնացած պատճենները դուք կարող եք օգտագործել ձեր հետագա միջոցառումներին:

Ինչպես կրճատել պլաստիկի օգտագործումը կայուն միջոցառումների ընթացքում

Պլաստիկի համատարած օգտագործումը, վտանգավոր միկրոպլաստիկի և պլաստիկ թափոնների գոյացումը խորը մտահոգություն է առաջացնում համաշխարհային հանրության մոտ և արդեն հիմա բացասաբար է անդրադառնում շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա:

65 տարվա ընթացքում (1950-ից մինչև 2015 թվականը) պլաստիկի և սինթետիկ մանրաթելերի համաշխարհային արտադրությունը ավելացել է 190 անգամ. տարեկան 2 միլիոն տոննայից մինչև 380 միլիոն տոննա:

Բոլոր արտադրված ոչ մանրաթելային պլաստմասսաների մոտ 42%-ն օգտագործվում է փաթեթավորում պատրաստելու համար:

Փաթեթավորման պլաստիկների մեծ մասը դեռ է նետվում նույն տարում, երբ դրանք արտադրվել են: 2015 թվականի դրությամբ աշխարհում առաջացել է մոտ 6300 միլիոն տոննա պլաստիկ թափոններ, որոնցից մոտ 9%-ը ենթարկվել է երկրորդային վերամշակման, իսկ 79%-ը կուտակվել է աղբանոցներում կամ բնական միջավայրում:

Օրինակ, այժմ ավելի քան 150 միլիոն տոննա պլաստիկ աղտոտում է Համաշխարհային օվկիանոսի ջրերը: Մարդկանց պատճառով տարեկան առնվազն ութ միլիոն տոննա պլաստիկ է թափվում ծովեր և օվկիանոսներ. սա նման է, որ լի աղբատարն իր պարունակությունը յուրաքանչյուր րոպե նետի օվկիանոս: Եթե իրավիճակը չշտկվի, ապա 2025 թվականին երեք տոննա ձկան բաժին է ընկնելու մեկ տոննա պլաստիկ, իսկ 2050 թվականին օվկիանոսում կլինի ավելի շատ պլաստիկ, քան ձուկ:

Կատարեք ձեր միջոցառմանը հևարավոր պլաստիկի աուդիտ:

Կայուն միջոցառում
կազմակերպելը չի նշանակում
լրիվ հրաժարվել անհրաժեշտ
պլաստիկ ապրանքների
օգտագործումից (օրինակ,
մարկերներ, բազմակի
օգտագործման պլաստիկ
բաժակներ և այլ կարևոր
իրեր կլինեն): Դա նշանակում
է գործադրել առավելագույն
ջանքեր, որպեսզի ձեր
միջոցառմանը հատկապես
մեկանգամյա օգտագործման
պլաստիկի օգտագործումը
հասցվի նվազագույնի

Թոփ 10 խորհուրդ՝ ինչպես նվազեցնել պլաստիկ օգտագործումը ձեր միջոցառումների ընթացքում

- 1 Միջոցառմանը բացառեք մեկանգամյա պլաստիկ սպասքի և իրերի, փոքր ծավալի շշերով ջրի, պլաստիկով փաթեթավորված բաժնային մթերքների օգտագործումը: Գտեք բազմակի օգտագործման համարժեք այլընտրանքներ:
- 2 Սուրճի ընդմիջման համար մթերքները գնեք վերամշակման ենթակա մեծ ծավալի տարայով կամ առանց փաթեթավորման (կշռաբաժիններով):
- 3 Պլաստիկ կամ լամինացված անվանաքարտերը փոխարինեք երկկողմանի թղթյա անվանաքարտերով: Հակառակ կողմից կարելի է տեղադրել օգտակար տեղեկատվություն, օրինակ ծրագիրն ու օգտակար նյութերը բեռնելու համար QR-ծածկագիրը (սկ. 16):

4

Նախապատվությունը տվեք բամբակից կամ վուշից պատրաստված լանյարդներին (անվանաքարտերի համար նախատեսված կտորե ժապավեններ) (դա կարող է լինել անհրաժեշտ չափի սովորական երիզ կամ բամբակյա թել):

5

Հրաժարվեք բաժանվող նյութերի, դիպլոմների լամինացումից: Այդ դեպքում պլաստիկ բարակ շերտը անհնար է դարձնում թղթի երկրորդային վերամշակումը:

6

Եթե կա մասնակցի անհատական փաթեթ կազմելու անհրաժեշտություն, ապա օգտագործեք թղթե, այլ ոչ թե պլաստիկ փաթեթներ, սովորաբար թղթապանակներ՝ պլաստիկ փոխարեն:

7

Միջոցառման հյուրերի համար շնորհանդեսի նյութերը փաթեթավորեք քաթանե բազմակի օգտագործման պայուսակի մեջ: Հրաժարվեք դեկորատիվ պլաստիկ փաթեթների օգտագործումից:

8

Ընտրելով գրասենյակային ապրանքներ, նախապատվությունը տվեք մետաղից կամ փայտից պատրաստված երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքներին, փոխարինվող ծախսվող նյութերով և երկարատև երաշխիքային ժամկետով: Օրինակ, լավագույն լուծումը կլինեն ամուր, մետաղական իրանով գրիչները՝ միջուկը փոխելու հնարավորությամբ:

9

Հրաժարվեք վինիլի վրա պաստառների և ռոլլ ափերի տպագրությունից՝ հոգուտ կտավի կամ սինթետիկ կտորի վրա տպագրության:

10

Պրոմո- և հուշանվերային արտադրանք պատրաստելիս հրաժարվեք սահմանափակ գործառույթներով մեկանգամյա օգտագործման պլաստիկ իրերից:

Ինչպես ընտրել հուշանվերներ և պրոմո- նյութեր, որպեսզի դրանք համապատաս- խանեն կայունության ասպեկտներին

Մասնակիցների համար հուշանվերներն ու պրոմոնյութերը կատարում են շատ տարբեր գործառնություններ. հաճելի հիշողություններ են թողնում միջոցառման մասին, մեծացնում ձեր գործունեության, կազմակերպության նկատելիությունը, օգնում են պահպանել օգտակար կոնտակտներ և այլն:

Միջոցառումների կայուն կազմակերպման ժամանակ հուշանվերներն ու պրոմոարտադրանք ընտրելը դժվար, սակայն իրագործելի խնդիր է: Կայուն միջոցառմանը լավագույն հուշանվերները դրանց բացակայությունն է: Մտածեք՝ ինչպես պահպանել հիշողություններ առանց իրերի: Օրինակ, համատեղ վառ լուսանկարներ արեք:

Եթե կա հուշանվերներ և պրոմոարտադրանք ընտրելու

անհրաժեշտություն, ապա նախապատվությունը տվեք ֆունկցիոնալ նշանակությամբ և երկարատև օգտագործման հնարավորությամբ ապրանքներին (օրինակ կրիչներ, վերալիցքավորվող մարտկոցներ), ինչպես նաև բնապահպանական ուղղվածությամբ իրերի (օրինակ ջրի շշեր, լանչբոքսերի, մրգամանկեր)

Հրաժարվեք մեկանգամյա
օգտագործման ապրանքների
ձեռքբերումից, օրինակ
փուչիկներից, պլաստիկ
դրոշակներից:

Գրեթե միշտ լավ լուծում են բրենդավորված ուտելի
հուշանվերները, հատկապես տեղական արտադրության (մեղր, ջեմ,
շոկոլադ, խոտաբույսերով թեյեր, քաղցրաբլիթներ):

Մեծ նշանակություն ունեն այն նյութերը, որոնցից
պատրաստված է ապրանքը: Օրինակ, փայտյա շապիկով
նոթատետրը վատ լուծում է, քանի որ քաղաքային պայմաններում
այդպիսի նոթատետրը երկրորդային վերամշակման ուղարկելը
գործնականում անհնար է: Այս դեպքում լավ լուծում է ստվարաթղթե
շապիկով, առանց լամինացիայի նոթատետրը, որն օգտագործելուց
հետո ամբողջությամբ կարելի է ուղարկել մակուլատուրա:

Հուշանվերներ ընտրելիս տեղական արտադրության
ապրանքները մեծ առավելություն են ներմուծվողների, զանգվածային
սպառման ապրանքների նկատմամբ: Միևնույն ժամանակ, դա ձեր
ավանդն է հայկական մանր և միջին բիզնեսի տնտեսական զարգացման
մեջ:

Լավ լուծում է հուշանվերների և պրոմոարտադրանքի ձեռքբերումը
սոցիալական ձեռներեցներից: Այդպիսի ձեռնարկությունների
օրինակ կարելի է անվանել «Tak» վերամշակման արհեստանոցը, «Граф»
տոնաձառի խաղալիքների ֆաբրիկան և այլն»:

Թուփ 4 հարց, որոնք անհրաժեշտ է տալ կայուն միջոցառման մասնակիցների համար պրոմոարտադրանքների և հուշանվերների ընտրության ժամանակ

?

Ի՞նչ գործառույթ է կատարում հուշանվերը: Արդյոք այն օգտակար կլինի՞
մասնակիցների համար: Արդյոք նրանց նման իր պե՞տք է:

Որքա՞ն երկար և հաճախ կարելի է օգտագործել նվերը:

Կա՞ն արդյոք ձեռքբերվող առարկայի ավելի էկոլոգիական այլընտրանքներ: Այդ
դեպքում արդյոք չեն կորսվում նրա գործառույթներն ու ծառայության ժամկետը:

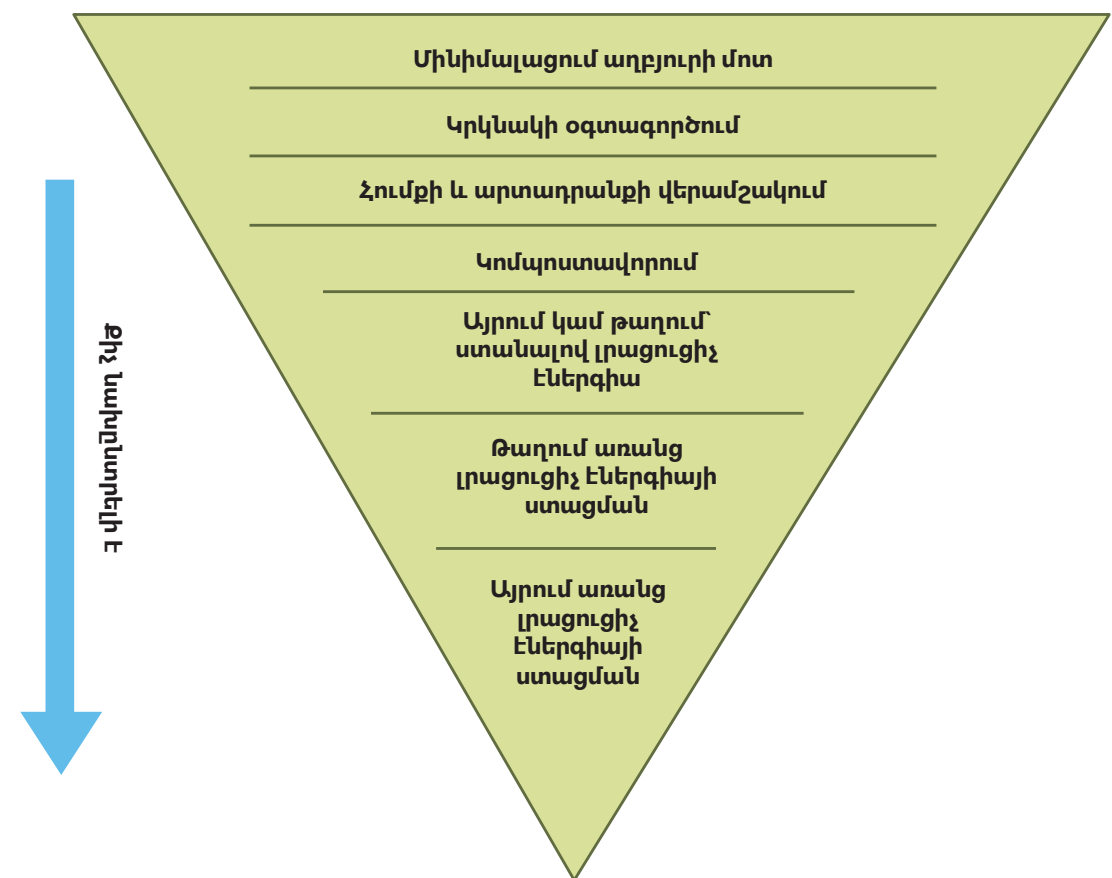
Ի՞նչ կլինի այդ ապրանքի (առարկայի) հետ օգտագործման ժամկետն ավարտվելուց
կամ այն բանից հետո, երբ այն դառնա ոչ պետքական: Կարելի՞ է արդյոք այն
թարմացնել, վերանորոգել, գտնել նոր գործառույթ: Ինչպե՞ս այն կարելի է օգտահանել
մեր պայմաններում:

Ինչպես կազմակերպել թափոնների առանձին հավաքում կայուն միջոցառման ժամանակ

Հայաստանում տարեցտարի աճում է կենցաղային թափոնների թիվը: Եթե 2013 թվականին մեկ Հայաստանի բնակչին բաժին էր ընկնում 388,9 կիլոգրամ աղբ, ապա 2019 թվականին մեր երկրի մեկ բնակիչ արտադրել է 401,9 կիլոգրամ աղբ: Սա 1.1 կիլոգրամ աղբ է յուրաքանչյուր օր:

Հասարակության մեջ ամուր կերպով հաստատվել է կարծիք, որ վերամշակումը միակ հասանելի լուծումն է մեր պայմաններում թափոնների դեմ պայքարելու համար: Սակայն ըստ թափոնների հետ վարվելու բուրգի (նկ. 18), որը նկարագրում է թափոնների հետ վարվելու առավել շատ ու առավել քիչ արդյունավետ եղանակների մոդելը, լավագույն լուծումը՝ աղբի առաջացումը թույլ չտալն է, թափոնների թիվը նվազագույնի հասցնելը:

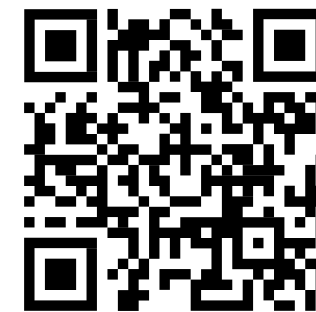
Ուստի ևս մեկ անգամ ընդգծենք կայուն միջոցառում կազմակերպելիս բոլոր նախորդ քայլերի կարևորությունը՝ թափոնների առաջացումը կանխելու նպատակով:

Հիշեք հիմնարար կանոնների մասին.

- ▶ Ճիշտ և երկարաժամկետ դիզայն (օրինակ, ունիվերսալ իրեր առանց ամսաթվի և տեղորոշումների),
- ▶ հստակ պլանավորում (օրինակ տպագրական նյութերի, սննդի չափաբաժինների ոչ ավելցուկային քանակություն),
- ▶ գործողության նպատակահարմարության որոշում (օրինակ, պրոմոնյութերի պատրաստման ժամանակ),
- ▶ հիմնավորված հրաժարում հոգուտ կայունության (օրինակ, մեկանգամյա օգտագործման սպասքի կրճատում, առանց թղթի կոնֆերանս),
- ▶ ձեռք բերված ապրանքների և նյութերի կրկնակի բազմակի օգտագործում հետագայում:

Անգամ եթե դուք փորձել եք ձեր միջոցառումը դարձնել անթափոն, միևնույն է, որոշ թափոններ առաջանալու են, օրինակ, անհատապես մասնակիցների մոտ: Այս դեպքում կարևոր է տալ թափոնների առանձին հավաքման հնարավորություն՝ հետագա վերամշակման համար: Դրա համար կազմակերպեք երկրորդային հումքի առանձին հավաքման համար նախատեսված կոնտեյներներ: Դա կարող են լինել հատուկ կոնտեյներներ կամ սովորական սովարաթղթե տուփեր: Գլխավորը դրանց վրա ճիշտ և հասկանալի նշում անելն է, որպեսզի մասնակիցները կարողանան հեշտությամբ հասկանալ, թե ինչ է կարելի կամ չի կարելի գցել տվյալ կոնտեյների մեջ:

Դուք կարող եք ինքնուրույն մշակել պաստառներ այն մասին, թե ինչպես առանձին հավաքել աղբը, և կարող եք օգտվել արդեն պատրաստ տարբերակներից (օրինակ, մշակված Բնապահպանական լուծումների կենտրոնի <https://ecoidea.by/ru/media/4139> կամ Երկրորդային նյութական ռեսուրսների օպերատորի՝ Նպատակ 99 կողմից <http://target99.by>).

Այս թափոնները կուտարկվեն լրացուցիչ տեսակավորման և վերամշակման:

Գինու շշեր

Այլ ըմպելիքի շշեր

Փակվող տարաներ

Հեռացնել կափարիչը, պիտակը կարելի է չհեռացնել:

Չնետել պատուհանի ապակի, բյուրեղապակի, հայելիներ, կերամիկա, լամպեր:

Մանկական սննդի տարաներ

Այս թափոնները կուտարկվեն լրացուցիչ տեսակավորման և վերամշակման:

Թերթեր, ամսագրեր

Տուփեր

Հավկիթի տուփեր

Հեռացնել ամրակները, կանթերը, կաշուն ժապավենը, պլաստիկ ներդիրները, զսպանակները:

Չնետել ուտելիքի և յուղի մնացորդներով աղտոտված թղթեր և ստվարաթուղթ:

Նոթատետրեր

Թղթյա փաթեթներ

Այս թափոնները կուտարկվեն լրացուցիչ տեսակավորման և վերամշակման:

Ըմպելիքի շշեր

Կաթի շշեր

Յուղի շշեր

Պիտակներն ու կափարիչները կարելի է չհեռացնել, մնացորդները թափել: Դատարկ շիշը սեղմեք, որպեսզի այն քիչ տեղ զբաղեցնի:

Չնետել սնունդով կեղտոտված փաթեթավորումը և փաթեթները:

Կոսմետիկայի և կենցաղային քիմիայի սրվակներ

Դուլեր

Ամուր փաթեթներ

Պոլիէթիլենային թաղանթ

Պլաստիկից կենցաղային ապրանքներ

Թափոնների առավել տարածված տեսակները, որոնք Հայաստանում հավաքում և տեսակավորում են, պլաստիկն է, ապակին և թուղթը: Միջոցառումներին առավել հաճախ առաջանում են թղթի և պլաստիկի թափոններ: Խորհուրդ է տրվում յուրաքանչյուր միջոցառումից հետո վերլուծել, թե թափոնների ինչպիսի տեսակներ են առաջացել, որպեսզի հաջորդ անգամ ճշգրիտ իմանալ, թե կոնտեյներների որ տեսակն է ավելի պահանջված և չտեղադրել լրացուցիչ կոնտեյներներ:

Դուք նաև կարող եք մասնակիցներին առաջարկել օգտվել <http://irecycle.ecoidea.by>, կայքից, որը հստակ ու հասկանալի հրահանգներ է պարունակում այն մասին, թե Հայաստանում թափոնների երկրորդային տեսակավորման համար ինչ է կարելի և չի կարելի նետել կոնտեյներներ:

ՆԿ. 18. ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՊԼԱՍՏԱՌՆԵՐԻ ՕՐԻՆԱԿ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ: Պատկերազարդման Աղբյուրը WWW.ECOIDEA.BY

Թուղթ

Միջոցառումներին հաճախ են առաջանում թղթի թափոններ: Մակուլատուրան զցելուց առաջ տեսակավորեք, հնարավոր է, լինեն նյութեր, որոնք կարելի է կրկին օգտագործել:

Կարելի է զցել սևագրեր, սովորաթղթի տուփեր (հեռացնել կաշուն ժապավենը), գրառումներ կատարելու համար կաշուկներ, սովորաթղթե թղթապանակներ (հեռացնել մետաղական և պլաստիկ դետալները), օրացույցներ (հեռացնել մետաղական և պլաստիկ դետալները), ծրարներ (հեռացնել պլաստիկ պատուհանիկները), թղթյա փաթեթներ, քրաֆթ-թուղթ, գովազդային ամսագրեր ու թռուցիկներ (այդ թվում փայլուն):

Չի կարելի զցել լամինացված թուղթ և սովորաթուղթ (պատռելիս նկատելի է թաղանթի շերտը), կաշուն ժապավեն, յուղով և ուտելիքի մնացորդներով աղտոտված թուղթ և սովորաթուղթ, Tetra Pak փաթեթավորում:

Պլաստիկ

Սա երկրորդային հումքի ամենատարածված տեսակն է: Առանձնացնում են պլաստիկի յոթ տեսակ և դրանցից միայն որոշներն են Հայաստանում ենթարկվում երկրորդային վերամշակման: Պլաստիկի տեսակը մակնշվում է տառային հապավումով և/կամ եռանկյան մեջ գրված թվով:

Կարելի է զցել ըմպելիքի համար նախատեսված թափանցիկ և սպիտակ շշերը (պիտակով և կափարիչով), պոլիմերային փաթեթներ (ուտելիքով չաղտոտված բռնակներով և չափածրարված) փաթեթավորված թաղանթ:

Չի կարելի զցել ցանկացած մեկանգամյա օգտագործման սպասք, բաժակներ ուտելիքից մնացած փաթեթիկներ, ցանկացած գրասենյակային ապրանքներ:

Ապակի

Միջոցառումների ժամանակ ապակու թափոններ հազվադեպ են առաջանում, սակայն, այդուհանդերձ, կարելի է տեղադրել նաև այդպիսի կոնտեյներ, այդ թվում նաև ցուցադրական նպատակներով:

Կարելի է զցել ըմպելիքների շշերը, ուտելիքի տարաները:

Չի կարելի զցել լամպեր, հայելիներ, ցանկացած սպասք:

Միջոցառումից հետո առանձին հավաքված թափոններն անհրաժեշտ է տանել համապատասխան կոմունալ կոնտեյներներ՝ թափոնների առանձին հավաքագրման համար

Ինչպես ճիշտ ներկայացնել մասնակիցներին և շահագրգիռ կողմերին, որ դուք կազմակերպել եք կայուն միջոցառում

Միջոցառման կայուն կազմակերպման դեպքում նաև կարևոր տարր է համարվում հաղորդակցությունը բոլոր շահագրգիռ կողմերի հետ. միջոցառման մասնակիցների և հյուրերի, կամավորների և կազմակերպիչների թիմի, գործընկերների ու ներդրողների, հովանավորների և ապրանքների ու ծառայությունների մատակարարների, ՀԼՄ-ներ և տեղական հանրույթի:

Կայուն միջոցառում կազմակերպելու և անցկացնելու համար կարևոր է նեգրավել բոլոր վերոնշյալ խմբերի գոնե մի մասը նրանց որևէ հասանելի եղանակով բացատրելով միջոցառման կայունության նպատակների ու ռազմավարության էությունը:

Հաղորդակցության գործընթացը նաև կարող է օգնել լուծել ևս մեկ խնդիր. շահագրգիռ կողմերի (իսկ որոշ դեպքերում նաև լայն հասարակության) լուսաբանումը կայուն զարգացման բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական ասպեկտների հետ կապված հարցերի շուրջ, ինչը հետագայում կնպաստի Հայաստանում Կայուն զարգացման նպատակների առաջխաղացմանը:

Հաղորդակցության ժամանակ կարևոր է ունկնդիր լինել հետադարձ կապին և հաշվի առնել միջոցառման բոլոր շահագրգիռ կողմերի շահերը:

Թոփ-5 խորհուրդ, թե ինչպես պատմել կայուն միջոցառման մասին

- 1 Շահագրգիռ կողմերի համար մշակեք ու տարածեք ձեր միջոցառման վերաբերյալ անոնս ու մամուլի հաղորդագրություն, որը կպարունակի տեղեկություններ այն մասին, որ այն կազմակերպվել է կայունության ասպեկտներին համապատասխան:
- 2 Միջոցառման մասնակիցների և հյուրերի հրավիրատուների մեջ ևս մեկ անգամ ընդգծեք , որ սա կայուն միջոցառում է, ուստի գործելու են որոշ կանոններ ու մոտեցումներ, որոնց մասնակիցները պետք է հետևեն:
- 3 Միջոցառմանը ևս մեկ անգամ բոլոր ներկաներին բացատրեք, թե ինչու է միջոցառումը կազմակերպվել կայուն ձևով, ինչով է այն տարբերվում սովորական միջոցառումից: Այդ տեղեկատվությունը կարելի է կրկնել նաև մեծ էկրանի կամ հայտարարությունների վահանակի վրա՝ գրաֆիկական ձևավորմամբ:
- 4 Հաղորդակցական ռազմավարությունը մշակելիս նախապատվությունը տվեք էլեկտրոնային գործիքներին, սոցիալական կայքերին, բլոգներին, ինտերնետ-պորտալներին:
- 5 Գործունեությունը պլանավորելիս հաշվի առեք բոլոր շահագրգիռ կողմերի հետադարձ կապն ու ցանկությունները. դա կօգնի ձեր միջոցառումը դարձնել իսկապես կայուն և արտացոլել նրա մասնակիցների շահերը:

Նկ. 19

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Էկոբարեկամական
միջոցառում
(zero waste)

Հեծանվային
կայանում

Կայանման
նախապատվությունը
տրվում է 3 և ավելի ուղևոր
փոխադրող մեքենաներին

Վեգետարիանական
ճաշացանկ

Հասանելի է

Անցկացման վայրը. Մինսկ, Պրավդա թերթի պող., 11, GPS-համակարգողներ. 53.869067, 27.486952
Հեռախոսահամար կազմակերպիչների հետ կապ հաստատելու համար. +37529 549 28 43

Վերջաբանի փոխարեն

Միջոցառումների կայուն կազմակերպման թեման բարդ է և բազմակողմանի, այն լի է բազմաթիվ նրբություններով: Ընդ որում, կարևոր է հասկանալ որ 100%-անոց կայուն միջոցառում կազմակերպել չի ստացվի, որքան էլ ջանք գործադրեք: Կայուն միջոցառմանը նախապատրաստվելիս ձեր գլխավոր խնդիրը կայանում է հնարավորինս շատ տնտեսական, սոցիալական և տնտեսական ասպեկտներ հաշվի առնելու մեջ: Եթե անգամ տվյալ պահին հասկանում եք, որ ոչ բոլոր կայուն մոտեցումներն ու լուծումները կարող են ճիշտ ընկալվել մասնակիցների կողմից կամ հավանության

արժանանալ ղեկավարության կողմից, սկսեք քչից՝ նրանից, ինչ հասանելի է հիմա՝ միջոցառումից միջոցառում ընդգրկելով կայունության ավելի ու ավելի շատ ասպեկտներ:

Միջոցառումների կայուն զարգացման առաջարկները պետք չէ գնահատել՝ որպես ձեր ստեղծարարություն ու հյուրերի հարմարավետության սահմանափակում: Միջոցառումների կազմակերպման ընդունված ընթացակարգերն ու մոտեցումները մաղեք կայունության ֆիլտրով, գնահատեք՝ որն է ավելորդ, իսկ որի համար կարելի է առանց դժվարության մտածել նոր կայուն լուծում:

Վստահ եղեք, որ դուք կունենաք շատ հետաքրքիր գաղափարներ, թե ինչպես կազմակերպել ձեր միջոցառումը և նպաստել կայուն զարգացմանը՝ ի շահ բնապահպանական հավասարակշռության, սոցիալական հավասարության և տնտեսական բարգավաճման:

Լրացուցիչ նյութերի ցանկ, որոնք օգտակար կլինեն կայուն միջոցառում կազմակերպելիս

1. Գիրք «Կլիմայական բարենպաստ միջոցառումների կազմակերպման ուղեցույց»:
Ուղեցույց- «հուշաթերթիկը» կհուշի՝ ինչպես նվազեցնել ձեր միջոցառման ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա:

2. Նյութերի լրակազմ «Կանաչ գրասենյակ գրոյից»: Նյութերի լրակազմության մեջ ներառված է այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է ձեր գրասենյակում աշխատանքն ավելի էկոլոգիական դարձնելու համար:

3. Գիրք «Քիմիական անվտանգության ընտանեկան ուղեցույց»: Գրքում քննարկվում են սննդամթերքի, անվտանգ փաթեթավորման, կենցաղային քիմիայի ընտրության հիմնական հարցերն ու շատ այլ առօրեական հարցեր:

4. Գուգլ-ձևաթղթերում հարցաթերթի նախապատրաստման քայլ առ քայլ ուղեցույց:

5. Սմարթֆոնների համար նախատեսված բջջային հավելված «Կանաչ քարտեզ»:
Հավելվածը ողջ Հայաստանում տարատեսակ օգտակար բնապահպանական տեղեկատվությամբ ինտերակտիվ կատալոգ է. երկրորդային հումքի և անպետք իրերի հավաքման վայրերի վերաբերյալ, zero waste խանութների քարտեզ, թափոնների տեսակավորման, մթերքների, կոսմետիկայի և կենցաղային քիմիայի, ապրանքների մակնշման մասին տեղեկատվություն:

Տեղեկատվության աղբյուրներ

1. H. Pielichaty, G. Els, I. Reed, V.Mawer. Events project management. 2017
2. Հարրիսոն Դ. Կազմակերպության և սթեյքհոլդերների ռազմավարական մենեջմենթ. ՍՊԲ.: Լեզեոն, 1996:
3. L. Efeja et.all. Կլիմայական բարենպաստ միջոցառումների կազմակերպման ուղեցույց: 2016
4. Events industry council. URL: <https://www.eventscouncil.org> (Օգտագործելու օրը՝ 30.08.2020)
5. ISO 20121:2012 Կայուն զարգացման մենեջմենթի համակարգ: Պահանջներ և գործնական ուղեցույց: <https://www.iso.org/standard/54552.html> (Օգտագործելու օրը՝ 31.08.2020)
6. Իրադարձությունների նոր կայուն կառավարում (իրատարակչություն 2019 թ.) Էկոլոգիական միջոցառումների բարելավման անվճար ուղեցույց:

- URL: <https://www.eventmanagerblog.com/sustainable-event-management> (Օգտագործելու օրը՝ 31.08.2020):
7. Ռեսուրսներ՝ կայուն միջոցառում անցկացնելու համար. URL: <https://meetgreen.com/event-resources/sustainable-event-resources/> (Օգտագործելու օրը՝ 01.09.2020).
 8. Kick the Habit: A UN Guide to Climate Neutrality, 2008. URL: <https://www.grida.no/publications/225> (Օգտագործելու օրը՝ 01.09.2020)
 9. ՄԱԿ Ֆլազմանական հետազոտությունը ցույց է տալիս ցամաքում, ջրում և մթնոլորտում կլիմայի փոփոխության արագացում: URL: <https://news.un.org/en/story/2020/03/1059061> (Օգտագործելու օրը՝ 01.09.2020).
 10. Բելառուսի Հանրապետության ազգային վիճակագրական կոմիտեի «Կլիմայի փոփոխություն» բաժին: URL: <http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/>

- <makroekonomika-i-okruzhayushchaya-sreda/okruzhayushchaya-sreda/sovместnaya-sistema-ekologicheskoi-informatsii2/b-izmenenie-klimata/v-1-temperatura-vozduha/> (Օգտագործելու օրը՝ 02.09.2020).
11. Կլիմայի վիճակը 2018 թվականի վկայում է կլիմայի փոփոխության ազդեցության ուժեղացման մասին: URL: <https://public.wmo.int/en/media/press-release/state-of-climate-2018-shows-accelerating-climate-change-impacts> (Օգտագործելու օրը՝ 03.09.2020)
 12. Կլիմայի փոփոխության հարցերով փորձագետների միջկառավարական խմբի հաշվետվություն «Կլիմայի փոփոխություն» 2014 թվական: URL: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/ar5_wgII_spm_ru-1.pdf (Օգտագործելու օրը՝ 02.09.2020)
 13. Նպատակներ կայուն զարգացման ոլորտում: URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/decade-of-action/> (Օգտագործելու օրը՝ 04.09.2020).

14. Բելառուսի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի «Թափոններ» բաժին:
URL: http://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/makroekonomika-i-okruzhayushchaya-sreda/okruzhayushchaya-sreda/sovmetnaya-sistema-ekologicheskoi-informatsii2/i-othody/i-1-obrazovanie-othodov/index.php?sphrase_id=1433236
(Օգտագործելու օրը՝ 06.09.2020):

15. Ինչու միայն թափոնների վերամշակումը մեզ չի ազատի թափոնների խնդրից: URL: <https://ecoidea.by/ru/article/2768> (Օգտագործելու օրը՝ 04.08.2020):

16. Էլլեն ՄաքԱրթուրի հիմնադրամ URL: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org>
(Օգտագործելու օրը՝ 04.09.2020):

17. Բատով Ն., Սաչեկ Պ., Տոչիցկայա Ի.: Կանաչ աճի ճանապարհին. շրջանաձև տնտեսության հնարավորությունների պատուհան// BEROC Green Economy Policy Paper Series. 2018. URL: <http://www.beroc.by/upload/iblock/ae1/ae1bcb7979cd00ca76cd3e9fc72a3e9e.pdf>
(Օգտագործելու օրը՝ 04.09.2020):

18. Science advanced. Բոլոր երբևէ արտադրված պլաստմասսաների արտադրությունը, օգտագործումը և ճակատագիրը. URL: <https://advances.sciencemag.org/content/3/7/e1700782.full>
(Օգտագործելու օրը՝ 07.09.2020):

19. Համաշխարհային տնտեսական ֆորում.
Պլաստիկի նոր տնտեսություն, հունվար 2016:
URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_New_Plastics_Economy.pdf
(Օգտագործելու օրը՝ 07.09.2020):

20. Միկրոպլաստիկ և մեկանգամյա օգտագործման պլաստմասսաներ, որոնք ուղարկվում են ծով և ազդում մարդանց վրա:
URL: <https://news.un.org/en/story/2019/11/1050511>
(Օգտագործելու օրը՝ 09.09.2020):

21. CO₂ արժեքի և արտանետումների հաշվիչ ոչ թղթային միջոցառումների համար. URL: <https://www.ativsoftware.com/products/eventpilot-conference-app-features/paperless-events/co2-calculator-for-paperless-events/>
(Օգտագործելու օրը՝ 11.09.2020):

22. Որքան թուղթ կարելի է արտադրել մեկ ծառից: URL: <http://www.conservatree.org/learn/EnvirolIssues/TreeStats.shtml> (Օգտագործելու օրը՝ 11.09.2020):

23. Պինդ կոմունալ թափոնների և երկրորդային նյութական պաշարների հետ վարվելու ազգային ռազմավարությունը Բելառուսի Հանրապետությունում մինչև 2035 թվականը: URL: <http://www.mjks.gov.by/uploaded/2018/BMP2035.pdf> (Օգտագործելու օրը՝ 13.09.2020):

24. Fairtrade international. URL: <https://www.fairtrade.net> (Օգտագործելու օրը՝ 14.09.2020):

25. Արշավ «Цель 99» URL: <http://target99.by/info.php> (Օգտագործելու օրը՝ 15.09.2020):

Հրատարակչության հեղինակ. Դարյա Չումակովա
Սրբագրիչ. Օլգա Աստապովիչ
Էջատում և դիզայն. Յուլիա Չվիրովա

2020

Այս հրատարակչության բնօրինակը պատրաստված է «Հայաստանի շրջաններում շրջանաձև տնտեսության զարգացման համար ներուժի մեծացում» նախագծի շրջանակներում:

Նախագիծը իրականացվել է Դորտմունդի միջազգային կրթական կենտրոնի (ՄԿԿ) և Վուպերտալի կլիմայի, շրջակա միջավայրի և էներգետիկայի ինստիտուտի հետ համատեղ՝ «Վարչական բարեփոխումներ Արևելյան գործընկերության երկրներում» տարածաշրջանային հիմնադրամի աջակցությամբ, Միջազգային համագործակցության գերմանական ընկերակցության (GIZ) և Տնտեսական համագործակցության և զարգացման դաշնային նախարարության (BMZ) հանձնարարությամբ:

Որպես «Կենդանի լաբորատորիա-միջոցառումներ ապագայի համար 2022» նախագծի մաս՝ հրատարակությունը թարգմանվել է հայերեն Գերմանիայի Արտաքին Գործերի Նախարարության ֆինանսավորմամբ «Միջոցառումներ ապագայի համար» նախագծի գործընկեր կազմակերպությունների ցանցում տարածման և շահագրգիռ կողմերի առավել լայն շրջանակների օգտագործման նպատակով:

Սույն հրապարակման մեջ ներառված տեղեկատվությունը կամ դրա քաղվածքները թույլատրվում են կիրառվելու որպես մեջբերումներ՝ պայմանով, որ հրապարակման ամբողջական հղումը տեղադրվի վերը նշվածին համաձայն:

supported by:

